

Eläinsuojelurikokset ja eläimen oikeudellinen asema

Petra Immonen

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Eläinsuojelurikokset ja eläimen oikeudellinen asema

Petra Immonen
Liiketalouden koulutus
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2022

Petra Immonen

Eläinsuojelurikokset ja eläimen oikeudellinen asema

Vuosi 2022 Sivumäärä 54

Tämän opinnäytetyön aiheena on eläinsuojelurikokset ja eläimen oikeudellinen asema. Eläinten suojelu ja eläinten oikeudet ovat nousseet viime vuosien aikana enemmän ihmisten tietoisuuteen vireillä olleen eläinsuojelulain uudistuksen vuoksi, sekä kasvaneiden eläinsuojelurikosten määrän vuoksi. Myös mediassa kirjoitetaan enemmän eläinten suojelusta, tapahtuneista eläinsuojelurikoksista ja eläinten oikeuksista, ja aihe on sen vuoksi tullut tutummaksi ihmisille. Kiinnostus eläinten hyvinvoinnista on yhteiskunnassamme koko ajan kasvanut. Tieteellisistä tutkimuksista saatujen tulosten ja eläimeen kohdistuvan tunnearvon lisääntyessä, eläimien oikeuksia ja asemaa on alettu pitää yhä tärkeämpänä. Lemmikkieläinten suosio on myös kasvanut, varsinkin Covid-19 pandemian johdosta, sillä ihmisillä on nykyisin enemmän vapaa-aikaa ja rahaa. Lemmikkien asema perheenjäsenenä on korostunut, ja sen vuoksi niistä halutaan pitää huolta parhaalla mahdollisella tavalla.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää sen lukijalle, mitä tarkoittavat eläinten oikeudet ja mitä eläimet ovat oikeudellisessa merkityksessä. Työssä selvitetään eläinten oikeudellinen asema lain näkökulmasta, sekä mitkä ovat eläimen oikeudet sen ollessa rikoksen kohteena. Opinnäytetyössä kerrotaan millaiset lait koskevat eri eläimiä, sekä millaisia rangaistuksia eläinsuojelurikoksista voidaan tuomita. Opinnäytetyössä tarkastellaan myös eri eläinsuojeluviranomaisten työtä ja millaista on eläinvalvontatyö, sekä vertaillaan, miten eläinten suojelu ja lait eroavat Suomen lainsäädännöstä muualla maailmassa.

Eläinsuojelulainsäädännössä on meneillään murrosvaihe, kun uutta eläinten hyvinvointilakia on yritetty saada läpi eduskunnasta jo monen vuoden ajan. Eläinsuojelulakiin yritetään saada muutoksia aikaan, jotta eläinten hyvinvointiin saataisiin tarvittavia parannuksia, ja laki olisi ajantasainen.

Asiasanat: eläinsuojelu, eläinsuojelurikos, oikeusobjekti

Petra Immonen

Animal protection offences and legal status of the animal

Year	2022	Pages	54
------	------	-------	----

The subject of this thesis is animal protection offences and the legal status of an animal. Animal protection and animal rights have increased in the last few years due to the pending reform of the animal protection act and the increasing number of animals welfare offences.

There is also more writing about animal protection and animal rights in the media, and the topic has become more familiar to people as a result. Interest in animal welfare has been growing in our society all the time. As the results of scientific studies and the emotional value of animals have increased, the rights and status of animals have become increasingly important. Pets have also grown in popularity, especially in response to the Covid-19 pandemic, as people today have more free time and money. The status of pets as family members has become more pronounced, and therefore, taking care of them as well as possible has become essential.

The purpose of this thesis was to clarify to its reader what animal rights mean and what animals are in the legal sense. The work explores the legal status of animals from the point of view of law. Moreover, it examines the rights of an animal when it is violated. The thesis also informs what laws apply to different animals and what penalties can be sentenced for animal protection offences. In addition, the thesis examines the work of different animal protection authorities and what animal control work is. It also compares how Finnish animal protection and legislation differ from the legislation in other parts of the world.

Animal welfare legislation is undergoing a transitional phase with many years of trying to get a new Animal Welfare Act through Parliament. Attempts are being made to make amendments to the Protection of Animals Act to provide necessary improvements to animal welfare, and the Act would be up to date.

Keywords: protection of animals, animal protection offence, legal object

Lakiluettelo

Asetus koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta (674/2010)

Eläinsuojeluasetus (396/1996)

Eläinsuojelulaki (247/1996)

Esitutkintalaki (805/2011)

Kauppalaki (355/1987)

Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)

Laki koe-eläintoiminnasta (62/2006)

Laki eläintenpitokieltorekisteristä (21/2011)

Luonnonsuojelulaki (1096/1996)

Metsästyslaki (615/1993)

Perintökaari (40/1955)

Poliisilaki (872/2011)

Rikoslaki (RL 39/1889)

Sveitsin eläinsuojelulaki: Tierschutzgesetz 455 (TSchG).

Sisällys

1	Johdanto.....	8
2	Tavoitteet ja toteutussuunnitelma	9
3	Eläinten oikeudet	10
3.1	Oikeussubjekti - oikeusobjekti	11
3.2	Eläin oikeusobjektina	11
4	Eläinsuojeluviranomaiset ja muut toimijat	13
4.1	Maa- ja metsätalousministeriö	15
4.2	Ruokavirasto	15
4.3	Aluehallintovirasto	16
4.4	Paikalliset eläinsuojeluviranomaiset	17
5	Eläinsuojelulaki.....	18
5.1	Eläinsuojelulain ja eläinsuojeluasetusten tarkoitus ja tavoitteet.....	18
5.2	Eläinsuojelulain uudistus	18
5.3	Eläinten eriarvoisuus tulkittaessa eri lakeja	21
6	Eläinsuojelurikokset.....	23
6.1	Eläinsuojelurikkomus	25
6.2	Lievä eläinsuojelurikos	26
6.3	Perusmuotoinen eläinsuojelurikos	26
6.4	Törkeä eläinsuojelurikos	28
6.5	Eläintenpitokielto	29
6.6	Muut eläimiin kohdistuvat rikokset	32
6.6.1	Luonnonsuojelurikos	33
6.6.2	Metsästysrikos.....	35
6.6.3	Eläinten salakuljetus	37
7	Rikosprosessi eläimiin kohdistuvissa rikoksissa.....	38
7.1	Prosessin kulku	38
7.2	Kantelu poliisin menettelystä eläinsuojelurikoksissa	40
8	Eläinten oikeudet kansainvälisesti	41
8.1	Yhdysvallat	42
8.2	Sveitsi.....	43
8.3	Espanja	44
9	Yhteenveto	46
10	Johtopäätökset	47
	Lähteet	49
	Kuviot	54

1 Johdanto

Maailma on eläimiä pullollaan. Eläimet ovat läsnä kaikkialla, näkymättöminä ja näkyvinä, erilaisissa muodoissa. Näkyvimmillään eläimet ovat lemmikkieläiminä, jotka asuvat perheissä, rakastettuina perheenjäseninä. Hieman enemmän piilossa ovat tuotantoeläimet, jotka kuitenkin ovat näkyvillä esimerkiksi kotona, perheen illallispöydässä, höyryävänä pihvinä lautasella. Huomaamattomimmillaan eläimet ovat läsnä jokapäiväisessä elämässämme huonekaluissa, vaatteissa, työvälineissä ja muissa esineissä. Näitä kaikkia eläimiä kuitenkin yhdistää se, että ne ovat yhtä lailla tuntevia, eläviä olentoja, ainakin ovat joskus olleet. Eläimillä on maailmassa oikeuksia, mutta eläimen käyttötarkoituksesta riippuen niitä koskevat eri lait ja säädökset, jonka vuoksi niiden kohtelu voi olla laissa eri tavoin rangaistavaa.

Eläinsuojelurikoksissa rikoksen kohde, eli eläin, ei voi itse ilmoittaa poliisille rikoksesta tai kokemastaan kaltoinkohtelusta, eikä se voi ajaa omia oikeuksiaan rikosprosessin aikana. Vaikka eläin ei itse ymmärrä moraalista tai laista mitään, on eläimellä silti arvoa. Tarkoituksenani on ottaa tässä opinnäytetyössä myös eläinsuojelulain näkökulmasta eläimen omistajan velvollisuudet eläimen hoidossa huomioon, sekä millainen on omistajan vastuu eläimestä ja mitä tapahtuu, mikäli omistaja laiminlyö eläimen hyvinvointia.

Suomessa eläin on tällä hetkellä lain näkökulmasta esineeseen verrattavaa ominaisuutta, eli eläin katsotaan varallisuus oikeudelliseksi esineeksi. Eläimen asema lainsäädännössä vaihtelee sen mukaan, mikä on eläimen käyttötarkoitus: esimerkiksi jos kani on koe-eläin, sille sallitaan kipua ja kärsimystä eri tavalla, kuin jos se olisi lemmikki. Jos taas kaneja kasvatetaan tuotantoeläimiksi, koskevat niitä tuotantoeläimiä koskevat säännökset. Tämä aiheuttaa eläinten oikeuksien tutkimisessa eettisen ongelman. Tuotantoeläimiä saa kohdella tavalla, joka on lemmikeiksi katsotuille eläimille eläinrääkkäystä, ja siitä tulisi langettaa eläinsuojelurikos rangaistus. Rikosprosessissa eläimen kokeman kivun, tuskan ja kärsimyksen arviointi on vaikeaa muille kuin eläinlääketieteen koulutuksen saaneelle henkilölle. Tämä tuo oikeuskäsittelyssä haasteita.

Eläinten oikeuksia on alettu viime vuosien aikana tutkimaan enemmän, ja eläinten oikeuksiin kiinnittämään enemmän huomiota. Eläinsuojelulain lakimuutos eläinten hyvinvointilaiksi tuli vireille vuonna 2015. Eläinsuojelulain muutoksella haetaan eläinten oikeuksiin parannusta, ja lain päivittämistä nykyaikaisemmaksi. Myös eri eläinsuojelujärjestöt ajavat eläinten oikeuksia. Opinnäytetyössä tutkin vireillä olevaa lakimuutosta, miten se vaikuttaisi voimaantulollaan eläinten oikeuksiin ja eläinsuojelurikoksista langetettaviin rangaistuksiin.

2 Tavoitteet ja toteutussuunnitelma

Opinnäytetyöni toteutus on oikeusdogmaattinen tutkimus. Oikeustieteessä perinteisesti ydinalueena on ollut lainoppi, eli oikeusdogmatiikka. Oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa eli oikeussäännösten tulkinnassa tutkimuskohteena on voimassa olevan oikeuden selvittäminen. Lainoppia tutkittaessa perehdytään normeihin, joiden tuottama tieto on luonteeltaan normatiivista tietoa eli tieteellistä tietoa oikeusnormeista. Lainoppi tutkii, mikä on lakien ja muista oikeuslähteistä saatavan tiedon merkitys. Muita oikeuslähteitä ovat muun muassa lainvalmisteluasiakirjat ja erilaisettuomioistuinten tai KKO:n päätöstekstit.¹

Opinnäytetyössä selvitetään, mikä on oikeuden tämänhetkinen sisältö eläinsuojelulaissa, ja miten eläinsuojelulain lakiuudistus tulisi vaikuttamaan nykyiseen eläinsuojelulakiin. Opinnäytetyö perustuu pitkälti lainsäädäntöön, asetuksiin, hallituksen esityksiin ja lakiuudistuksiin. Työtä toteuttaessa tuli olla tarkkana siitä, mikä on jo vanhentunutta tietoa, ja mikä on tämänhetkinen tilanne lakiuudistuksen kanssa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia lainopillisen eli oikeusdogmaattisen tutkimuksen kautta, mitä tarkoittavat eläinten oikeudet ja mitä eläimet ovat oikeudellisessa merkityksessä. Työssä tutkitaan eläinsuojelurikoksia: mitkä kaikki lait koskevat eri eläimiä, ja millaisia rangaistuksia eläinsuojelurikoksista voidaan tuomita, ja kenelle. Kerron esimerkkien kautta, millaisia ovat eri törkeysasteisista rikoksista eläintä kohtaan langetettavat rangaistukset ja tuomiot. Opinnäytetyötä ei ole rajattu pelkästään lemmikkieläimiin tai tuotantoeläimiin kohdistuvaksi, jotta tämän työn lukijalle selvennyvät ne erot, jotka laki mahdollistaa eläimen kohtelulle riippuen siitä, mikä on eläimen käyttötarkoitus; miten kotieläimenä elävän kanin ja koe-eläimenä elävän kanin kohtelu voi lain puitteissa olla erilaista.

Opinnäytetyö sijoittuu eläinoikeuden ja rikosoikeuden alaan. Eläimen oikeuksia ei ole tutkittu vielä paljoa, ja uusia näkökulmia onkin alettu tutkimaan enemmän. Eläinoikeus on eläinyksilökeskeistä, jonka keskiössä on eläin tuntevana yksilönä ja tämän yksilön suojelu. Eläinoikeus pyrkii irtautumaan perinteisistä oikeussuhdekategorioista ja ihmiskeskeisyydestä. Eläinoikeuden tärkeimpiin tutkimusaiheisiin kuuluu alan tietoteoreettinen määrittely ja oikeusteoreettinen debatti eläinten käytön oikeutuksesta ja eläinten oikeudellisesta asemasta. Eläinoikeuden peruskysymykset ovat maailmanlaajuisia, koska esimerkiksi kysymys mikä on eläinten oikeudellinen asema ja mikä sen mahdollisesti tulisi tulevaisuudessa olla on merkittävä riippumatta siitä, minkä oikeusjärjestelmän yhteydessä sitä käsitellään.²

Eläinoikeudenala on siis vielä uusi oikeudenala Suomessa, jonka vuoksi asiasta ei löydy vielä paljoa oikeuskirjallisuutta, ja tämä vuoksi oikeuskirjalliset lähteet tässä opinnäytetyössä ovat

¹ Husu 2011, 22.

² Litvin 2022, 15.

melko suppeat. Eläinten oikeuksista ja eläinten suojelusta on kirjoitettu vasta kourallinen teoksia ja artikkeleja, mutta tulevaisuudessa tästäkin oikeudenalasta, kunhan sitä päästään tutkimaan lisää, olisi toivottavasti saatavilla laajemmin kirjallisuutta.

3 Eläinten oikeudet

Eläin on tunteva olento. Suomea sitoo Lissabonin sopimus, joka on Euroopan unionin perussopimus. Lissabonin sopimus pyrkii parantamaan Euroopan unionin toiminnan demokraattisuutta, tehokkuutta ja ulkoisen toiminnan yhtenäisyyttä. Lissabonin sopimuksen 13 artiklassa tunnustetaan eläimen asema tuntevana olentona³. Lissabonin sopimus velvoittaa EU-jäsenvaltiot ottamaan huomioon eläinten hyvinvoinnin vaatimukset, ja tunnustamaan eläin tuntevana olentona. Eläinten hyvinvoinnin ottaminen osaksi Lissabonin perussopimusta vuonna 2009 on lisännyt eläinten hyvinvointia maatalouden, eläinkuljetusten ja myös teknologisen kehityksen näkökulmista. Artikla 13 merkittävin vaikutus on, että se edellyttää EU-instituutiota ottamaan huomioon eläinten hyvinvointi, ja arvioimaan eläinten hyvinvoinnin toteutumista politiikanteossa.

Eläimen tunnustaminen tuntevana olentona ei kuitenkaan tarkoita, että eläimelle myönnettäisiin lainsäädännössä samoja oikeuksia, kuin ihmiselle. Suomessa eläinsuojelulaki, tai mikään muukaan lainsäädäntö, ei tunnusta eläimelle varsinaisia oikeuksia, vaan eläin lasketaan varallisuus oikeudelliseen, esineen asemaan eli oikeusobjektiksi, kun taas ihmisen katsotaan olevan oikeussubjekti. Vastapainona varallisuus oikeudelle, eläimet saavat erityistä suojaa eläinsuojelulaista (247/1996).⁴

Eläinten oikeuksien nouseminen tieteessä ja julkisessa keskustelussa korkeampaan asemaan juontaa juurensa eläin etiikkaan eli eläinoikeusfilosofiaan. Juridiset ja filosofiset oikeudet usein sotketaan toisiinsa, josta johtuukin, että niillä on oltava jonkinlainen yhteys keskenään. Eläinoikeusfilosofiassa katsotaan eläinten moraalista arvoa, ja tuleeko eläinten intressit ottaa

³ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 13 artiklassa tunnustetaan eläimet tunteviksi olennoiksi ja edellytetään unionin ja jäsenvaltioiden ottavan eläinten hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon laatiessaan ja pannessaan täytäntöön unionin maatalous-, kalastus- ja liikennepolitiikkaa, sisämarkkinoita sekä politiikkaa tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja avaruuden aloilla kunnioittaen samalla erityisesti uskonnollisiin rituaaleihin, kulttuuriperinteeseen ja alueelliseen perintöön liittyviä jäsenvaltioiden lakeja ja hallinnollisia määräyksiä.

⁴ Koskela ym. 2019, 20.

huomioon.⁵ Juridiset oikeudet voidaan taas nähdä moraalisen arvon välineinä. Oikeusjärjestelmä on keino suojata niitä arvoja, jotka yhteiskunnassa koetaan moraalisesti tärkeiksi.⁶

3.1 Oikeussubjekti - oikeusobjekti

Oikeusjärjestys rakentuu suurilta osin subjekti - objekti dikotomialle. Oikeus määrittää paikkaamme yhteiskunnassa; suhdetta itseemme, toisiin ihmisiin sekä esineisiin.⁷

Oikeussubjektien katsotaan olevan oikeustieteessä sellaisia tahoja tai olioita (eli luonnollisia henkilöitä), jolla voi olla velvollisuuksia ja oikeuksia, sekä joka voi tulla velvoitetuksi johonkin asiaan. Luonnollisten henkilöiden lisäksi sellaiset henkilöiden ja pääomien yhteenliittymät, joille laki tunnustaa oikeushenkilön ominaisuuden, ovat oikeuskelpoisia. Oikeussubjektien voidaan katsoa olevan keskenään oikeussuhteissa. Oikeuskelpoisuus kulkee käsikädessä oikeussubjektisuuden kanssa; oikeuskelpoisuudella tarkoitetaan kykyä olla velvollisuuksien ja oikeuksien kantaja.⁸

Ihmiset lasketaan oikeussubjekteiksi, ja suurimmilta osin oikeuskelpoisiksi syntymästä kuolemaansa saakka. Oikeuskelpoisuudesta määrätään perintökaareissa (40/1955). Oikeustoimikelpoisuus taas tarkoittaa tosiasiallista kykyä ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin tai oikeustoimiin, eikä tämän vuoksi oikeustoimikelpoisuutta pidä sekoittaa oikeuskelpoisuuteen. Hyvänä esimerkkinä on lapsi. Lapsi on oikeuskelpoinen, mutta hänen oikeustoimikelpoisuutensa on paljon rajoitetumpaa kuin aikuisen henkilön, koska lapsen ymmärryskyky ei välttämättä vielä riitä tekemään tarvittavia päätöksiä oman etunsa hyväksi.⁹ Oikeussubjektilla on käsitys siitä, mitä oikeus on. Esimerkiksi ihminen ymmärtää, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia hänellä on, mitä omistusoikeus tai lahja tarkoittaa, sekä mitä eroa on avoliitolla ja avioliitolla.¹⁰

3.2 Eläin oikeusobjektina

Oikeussubjektin vastakohtana on oikeusobjekti, joka usein samaistetaan esineeseen. Esine on tyypillisesti esineoikeuden kohde, jolloin esineellä on suhteellisen selkeä oikeudellinen merki-

⁵ Kurki 2012, 15.

⁶ Kurki 2012, 17.

⁷ Hirvonen 2012, 28.

⁸ Hirvonen 2012, 28.

⁹ Kurki 2013, 438.

¹⁰ Hirvonen 2012, 28.

tyssisältö. Oikeusobjektia ei kuitenkaan tule mieltää pelkästään esineeksi, vaan oikeusobjekti termillä viitataan mihin tahansa, mikä ei ole oikeussubjekti.¹¹

Eläimet lasketaan oikeusjärjestelmässämme oikeusobjekteiksi, eli velvollisuuksien ja oikeuksien kohteiksi, varallisuus oikeudellisiksi esineiksi, eli paradigmaksi. Eläinten asema esineinä tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että irtaimia esineitä koskevaa sääntelyä sovelletaan myös eläimiin. Eläin voi olla omistusoikeuden kohteena kauppalaissa (355/1987) tarkoitettuna tavaramana, mutta eläin on kuitenkin esineenä siitä erityisessä asemassa, että siihen liittyy taloudellisen arvon lisäksi myös tunnearvo. Eläimen ollessa tavara, voidaan siihen soveltaa kauppalaain 4 lukua, eli eläimessä voi olla niin sanotusti virheitä.¹²

Eläinten asema oikeusjärjestelmässä voidaan hyvin tiivistää niin, että ne ovat erityisen suojelun kohteena olevia esineitä, eikä eläimellä itsenäisenä ja itsessään arvokkaana yksilönä ole väliä. Merkitystä on ainoastaan lain mukaan eläimen omistajan edulla.¹³ Osa eläimistä voidaan laskea myös omaisuudeksi, poissulkien luonnossa vapaana liikkuvat eläimet. Luonnon eläimet eivät lähtökohtaisesti ole kenellekään kuuluvaa omaisuutta.¹⁴

Eläimen asema oikeusobjektina on eri lakien näkökulmasta erityinen. Eläimiä suojelee eläinsuojelulainsäädäntö, ja eläinsuojelulainsäädännön lisäksi eläimiä turvataan myös kriminalisoinnilla; eläimen omistaja ei voi kohdella eläintä, kuinka haluaa.¹⁵ Rikoslaki (RL 39/1889) määrittelee eläinsuojelurikosten muodot rikoslain 17 luvun 14 §:ssä. Rikosoikeudessa eläimen asema oikeusobjektina, eli esineenä, näkyy niin, että eläintä voidaan pitää rikoksen tekemisen välikappaleena, jonka avulla tekijä syöllistyy rikokseen. Rikoksentekijän vastuun kannalta ei ole väliä, saako tekijä rikostunnusmerkistön tarkoittaman seurauksen aikaiseksi ruumiinsa liikkeellä, vai käyttämällä eläintä välikappaleena.¹⁶

Eläimillä ei ole suoraan juridisia oikeuksia Suomessa. Modernissa oikeudessa velvollisuudet ja oikeudet katsotaan ihmisten välisiksi erilaisiksi suhdeverkostoiksi. Oikeustieteessä ihminen onkin ainoa eläinlaji, joka on hyväksytty oikeussubjektiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että ihminen on ainoa eläinlaji, joka on omien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa haltija. Kaikki muut eläimet lasketaan oikeusobjekteiksi. Oikeusobjektit ovat oikeuksien ja velvollisuuksien kohteita; samaan joukkoon eläinten kanssa lasketaankin muun muassa kiinteistöt, autot ja muut esi-

¹¹ Kurki 2018, 470.

¹² Litvin 2022, 17.

¹³ Litvin 2022, 18.

¹⁴ Kurki 2013, s.439

¹⁵ Kurki 2013, s.439

¹⁶ Litvin 2020, 18.

neet.¹⁷ Eläinten hyvinvoinnin katsotaan olevan oikeushyvä, eli oikeusjärjestyksen tunnustama suojeltava intressi.¹⁸

Eläinsuojelulainsäädäntö on toteutettu ihmisiin kohdistuvina velvoitteina ja kieltoina. Suomessa eläinsuojelulain (247/1996) asettamia velvoitteiden laiminlyöntejä käsitellään ensisijaisesti hallinto-oikeudellisissa menettelyissä. Vakavammat laiminlyönnit päätyvät rikosoikeuden piiriin, jolloin laiminlyönneistä voidaan rangaista rikoslaissa määrättyllä tavalla.¹⁹

Oikeuden käyttäminen edellyttää tahdonilmaisua. Eläin ei ole itse kykenevä ilmoittamaan tahtoaan, jonka vuoksi eläin ei ole kykenevä ilmaisemaan omia intressejään. Eläinten oikeudet edellyttävätkin, että joku käyttää tahtoaan toteuttaakseen kyseisen eläimen oikeudet.²⁰

Kun eläin rinnastetaan lainsäädännössä irtaimen omaisuuteen, aiheuttaa se eläimiin kohdistuneissa rikoksissa omia erityispiirteitä ja haasteita. Eläimen kokeman kivun, tuskan ja kärsimyksen arvioiminen rikosprosessissa on vaikeaa henkilölle, jolla ei ole eläinlääketieteen koulutusta.²¹

4 Eläinsuojeluviranomaiset ja muut toimijat

Eläimiä voidaan suojella juridisesti erilaisilla keinoilla: juridististen oikeuksien antaminen suoraan eläimille ei välttämättä ole ainoa, tai se ensimmäinen keino eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulaissa annettujen säännösten, määräysten tai lopetusasetuksen vastaisesti, on eläinsuojeluviranomaisilla oikeus suorittaa eläimelle eläinsuojelulain 4 luvun 39 §:n mukainen tarkastus.

Eläinsuojeluviranomaisista säädetään eläinsuojelulain 3 luvussa. Eläinsuojeluviranomaiset luokitellaan neljään eri tasoon: ylimpänä viranomaisena toimii Maa- ja metsätalousministeriö, keskushallinnon tason viranomaisena toimii Ruokavirasto, alueellisena eläinsuojeluviranomaisena aluehallintavirasto, ja paikallisina eläinsuojeluviranomaisina toimivat eläinsuojelulain mukaisesti kunnaneläinlääkäri, poliisi ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija. Näistä kaikista vain poliisi ja kunnaneläinlääkäri tekevät käytännössä eläinsuojeluvalvontaa.²²

¹⁷ Kurki 2013, s.436

¹⁸ Kurki 2013, s.440

¹⁹ Kurki 2013, 436.

²⁰ Hirvonen 2012, 28.

²¹ Koskela 2020, 21.

²² Koskela 2019, 25.

Eläinsuojeluviranomaiset suorittavat vuosittain eläinsuojelutarkastuksia. Eläinsuojelutarkastuksia on mahdollista suorittaa kolmessa eri tilanteessa: tarkastus voidaan tehdä, kun on syytä epäillä eläinsuojelusäännösten rikkoutuvan, tarkastus voidaan tehdä tietyissä kohteissa ilman epäilyä eläinsuojelusäännösten rikkomisesta, tai eläinsuojelutarkastus voidaan tehdä etukäteen suunniteltuun otantaan perustuen.²³

Eläinten pitopaikkoihin tehtävät tarkastukset epäilyn perusteella tehdään silloin, kun viranomainen saa ilmoituksen eläimeen kohdistuvasta eläinsuojelulain vastaisesta kohtelusta. Ilmoituksen tekevät viranomaisille usein sivulliset henkilöt, jotka havaitsevat epäiltyä eläimeen kohdistuvaa huonoa kohtelua. Epäilty asiaton kohtelu voi olla eläimen huono hoito, kohtelu tai eläinsuojelulain nojalla eläimen kielletty käyttö. Lainsäädännössä ja lainvalmistelukirjoissa ei ole määrätty, mikä on riittävä kynnys, jotta eläinsuojelutarkastusta lähdetään suorittamaan. Kynnyksen ylittyminen on jokaisen eläinsuojeluviranomaisen itse arvioitavissa. Lähtökohtana kuitenkin pidetään, että eläinsuojelutarkastus tulisi suorittaa silloin, kun asiassa ilmenneet seikat huomioon ottaen on herännyt epäily eläinsuojelulain vastaisesta menettelystä. Samalla jokaisen eläinsuojeluviranomaisen tulee myös arvioida niin sanotusti kiusante-komielessä tehdyt väärät ilmoitukset. Eläinsuojelutarkastus tulee suorittaa silloin, kun on aihetta epäillä ilmoitetun tilanteen olevan todellinen.²⁴ Viranomainen, joka saa eläinsuojelutarkastuksen suorittaa on joko aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija, poliisi tai eläinsuojeluvalvoja.²⁵

Ilman epäilyä tehtävä eläinsuojelutarkastus voidaan tehdä eläinsuojelulain 4 luvun 29 § 2 momentin mukaan eläintarhoihin, sirkuksiin, kiertäviin tai pysyviin eläinnäyttelyihin, eläinkäpäluihin, tuotantotarhoihin tai riistainhoidollisiin tarhoihin. Kun eläinsuojeluvalvontaa tehdään ilman epäilyä, ei hallintotoimeen ryhtyminen edellytä mitään kynnystä, jonka tulisi ylittyä.²⁶ Ilman epäilyä olevia eläinsuojelutarkastuksia saavat suorittaa aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija, poliisi tai eläinsuojeluvalvoja.²⁷

Epäilyyn perustuvien ja ilman epäilyä tehtävien tarkastusten lisäksi eläinsuojeluviranomaiset suorittavat ennalta suunniteltuja, satunnaiseen otantaan perustuvia tarkastuksia eri paikkoihin.²⁸ Tuotantoeläinten suojelusta annetussa Euroopan neuvoston direktiivissä (98/58/EY) määrätään, että sen jäsenvaltioiden viranomaisen on tehtävä otantaan perustuvaa vuosittaista tarkastustyötä. Tarkastusten tavoitteena on riskiperusteiden kohdennus ja valvonnan yh-

²³ Koskela 2020, 55.

²⁴ Koskela 2020, 56.

²⁵ Koskela 2020, 58.

²⁶ Koskela 2020, 56.

²⁷ Koskela 2020, 58.

²⁸ Koskela 2020, 45.

denmukaisuus koko maassa.²⁹ Otantaan perustuvassa tarkastuksessa valitaan vuosittain tietty osuus kaikista Suomen tuotantoeläintiloista, joista valitaan satunnaisotannalla 25 % ja loput tiettyihin riskitekijöihin perustuen. Mikäli tilalla on havaittu aikaisemmin laiminlyöntejä, on kyseisellä tilalla suurempi todennäköisyys päätyä tarkastuksen kohteeksi myöhempinäkin vuosina. Otantaan perustuvat tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ilman ennakkoilmoitusta tilan omistajille. Mikäli tarkastusten yhteydessä havaitaan laiminlyöntejä, jotka kohdistuvat eläimiin, voidaan ryhtyä hallinnollisiin toimenpiteisiin välittömästi.³⁰

Eläinsuojeluviranomaisilla on eläinsuojelulain 39 §:n mukaan oikeus päästä suorittamaan eläinsuojelutarkastus tiloihin, jossa eläintä pidetään, ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Kotirauhan piirissä tarkastuksen saa suorittaa vain viranomainen, ja tarkastuksen saa suorittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi, ja on aihetta epäillä eläimen omistajan tai haltijan syyllistyvän eläinsuojelulain vastaiseen, rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn. Jos joku uhkaa käyttää väkivaltaa estääkseen eläinsuojeluvalvojaa, joka on suorittamassa julkisen vallan käyttöä sisältävää virkatoimea, tekemästä eläinsuojelutarkastustaan, syyllistyy tällöin virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen.³¹

4.1 Maa- ja metsätalousministeriö

Eläinsuojelulain 3 luvun 34 § mukaan Maa- ja metsätalousministeriö on ylin viranomainen, joka ohjaa ja valvoo eläinsuojelulain nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista. Maa- ja metsätalousministeriö myös valmistelee eläinsuojelua koskevaa lainsäädäntöä. Ministeriötä auttaa eläinsuojeluasioita käsiteltäessä voi lain mukaan olla eläinsuojeluneuvottelukunta. Ministeriö myös ohjaa Ruokaviraston toimintaa eläinten suojelun osalta.³²

4.2 Ruokavirasto

Eläinsuojelulain 3 luvun 34 a §:ssä säädetään Ruokaviraston tehtävästä. Ruokaviraston tehtävänä on ohjata ja valvoa keskushallinnon viranomaisena eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen ja niiden annettujen säännösten nojalla lain täytäntöönpanoa ja noudattamista. Ruokavirasto tekee valvontatyötä rajatarkastusasemilla ja poistumispaikalla. Ruokavirastolla ei ole eläinsuojelu- tai eläinkuljetuslaissa annettua oikeutta tehdä eläinsuoje-

²⁹ Euroopan unionin neuvoston direktiivi 98/58/EY

³⁰ Koskela 2020, 57.

³¹ Itä-Suomen hovioikeus R 19/376 nro 19/123046

³² Ruokavirasto. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa.

lutarkastuksia eläinkuljetuksissa tai eläintiloilla, vaan tämä toimivalta on muilla eläinsuojeluviranomaisilla. Ruokaviraston tehtävänä on toimeenpanevien tehtävien johtaminen, kehittäminen ja ohjaaminen eläinsuojelu- ja eläinkuljetuslainsäädännön valvonnassa.³³

Suomessa on aloittanut vuonna 2020 eläinsuojeluasiamies, Saara Kupsala. Eläinsuojeluasiamiehen virka sijaitsee Ruokavirastossa. Eläinsuojeluasiamiehen tehtävät keskittyvät yleisluonteisesti eläinten hyvinvoinnin parantamiseen. Hyvinvointia pyritään parantamaan seurannan, ehdotusten, aloitteiden ja muun vaikuttamisen keinoin. Eläinsuojeluasiamiehen tehtäviin kuuluu myös edistää eläinten hyvinvointiin liittyvien eri toimijoiden yhteistyötä, sekä osallistua eri neuvottelukuntien ja työryhmien työskentelyyn eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.³⁴ Eläinsuojeluasiamiehen roolia eläinsuojelussa ei ole kirjattuna eläinsuojelulakiin. Eläinsuojeluasiamies ei myöskään ota kantaa yksittäisiin eläinsuojelutapauksiin, eikä tee eläinsuojeluvuontaa. Työssään eläinsuojeluasiamies on riippumaton ja itsenäinen toimija, jonka työtehtävä perustuu pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan.³⁵

4.3 Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto eli AVI huolehtii eläinsuojelulain 3 luvun 35 §:n nojalla lain täytäntöönpanon noudattamista omilla määrätyillä toimialueillaan. Aluehallintovirastossa lääneläinlääkärit hoitavat eläinsuojelu- ja eläinkuljetuslainsäädännön valvontaa.³⁶

Aluehallintaviraston alaisuudessa työskentelee eläinsuojeluvalvoja. Aluehallintovirasto voi myöntää määräämillään ehdoilla oikeuden eläinsuojeluvalvojalle suorittaa eläinsuojelulain 4 luvun 39 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia. Eläinsuojeluvalvojalla on oltava koulutuksen tai käytännön kautta hankittu riittävä perehtyneisyys tarkastuksen kohteena olevaan eläinlajiin ja eläinlajin pidolle asetettaviin eläinsuojeluvaatimuksiin. Eläinsuojeluvalvojan tulee olla suorittanut Elintarviketurvallisuusviraston järjestämän eläinsuojelutarkastuksen tekemistä koskevan eläinsuojeluvalvojan kurssin. Tämä tarkastusoikeus voi koskea eläinsuojeluvalvojan pätevyys mukaan joko yksittäistä eläinlajia, tai useampaa eläinlajia. Eläinsuojeluvalvojalla ei ole oikeutta tehdä eläinsuojelutarkastusta kotirauhan piirissä.³⁷

Eläinsuojeluvalvojaan sovelletaan eläinsuojelulain mukaista rikosoikeudellista virkavastuuta suorittaessaan lain mukaista tarkastusta. Eläinsuojeluvalvoja vastaa tarkastuksissaan aiheut-

³³ Ruokavirasto. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa.

³⁴ YLE uutiset. Eläinsuojeluasiamies Saara Kupsalan haastattelu.

³⁵ Ruokavirasto. Eläinsuojeluasiamies.

³⁶ Ruokavirasto. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa.

³⁷ Ruokavirasto. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa.

tamastaan vahingosta vahingonkorvauslain (412/1974) mukaisesti. Eläinsuojeluvalvojalla on oltava lain mukaan vakuutus tarkastuksissa mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen varalta.

Eläinsuojelutarkastuksia voi tehdä myös eläinsuojelutarkastaja. Eläinsuojelutarkastajat ovat aluehallintoviraston valtuuttamia, mutta heillä ei ole viranomaisen oikeuksia, tai tarkastuksia tehdessä pääsyä kotirauhan piiriin. Jos eläinsuojelutarkastajat näkevät eläimen kaltoinkohtelua, ilmoittavat he siitä eläinsuojeluviranomaisille, jotka ottavat asian hoitaakseen.³⁸

4.4 Paikalliset eläinsuojeluviranomaiset

Kunnan ja kaupunkien alueilla toimii paikallisia viranomaisia, jotka valvovat eläinsuojelulain noudattamista ja täytäntöönpanoa. Eläinsuojelulain 3 luvun 36 §:n mukaisesti paikallisia viranomaisia ovat valvontaeläinlääkäri, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi. Käytännössä vain valvontaeläinlääkäri, kunnaneläinlääkäri ja poliisi tekevät eläinsuojeluvalvontaa.³⁹ Valvontaeläinlääkäri on vain valvontatyöhön keskittynyt, eläinsuojelutarkastuksia tekevä kunnaneläinlääkäri. Myös muut kunnaneläinlääkärit voivat tehdä eläinsuojelutarkastuksia.⁴⁰

Kunnan terveydensuojeluvalvontaa tekevän viranhaltijan valvonta eläinten parissa on ollut melko vähäistä.⁴¹ Kunnan terveydensuojeluvalvontaa tekevä viranhaltija ei myöskään tee eläinsuojeluvalvontaa, vaan hänen tehtävänään on valvoa elintarvikehygieniää.⁴²

Suomessa toimii myös runsas joukko vapaaehtoisia Suomen eläinsuojeluyhdistyksen eli SEY:n eläinsuojeluneuvoja. Vapaaehtoisille ei makseta työstään palkkaa, mutta heidän matkakulunsa korvataan tarvittaessa SEY:n varoista. Eläinsuojeluneuvojat ovat eläinsuojeluneuvontaan koulutettuja henkilöitä, jotka tekevät eläinsuojelutyötä muun elämänsä ja ansiotyönsä ohella. Eläinsuojeluneuvojat antavat neuvoja eläinten pidosta eläinten omistajille, ja tekevät tarvittaessa saamiensa ilmoitusten perusteella eläinsuojeluneuvontakäyntejä eläinten pito- paikkoihin. Eläinsuojeluneuvojat tekevät yhteistyötä eläinsuojeluviranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.⁴³

³⁸ Aluehallintovirasto. Eläinsuojelu. Kuka tekee tarkastuksia.

³⁹ Koskela 2019, 25.

⁴⁰ Aluehallintavirasto. Eläinsuojelu. Kuka tekee tarkastuksia.

⁴¹ HE 154/2018 vp. 57.

⁴² Koskela 2019, 25.

⁴³ Suomen eläinsuojelu SEY. Eläinsuojeluneuvoja.

5 Eläinsuojelulaki

5.1 Eläinsuojelulain ja eläinsuojeluasetusten tarkoitus ja tavoitteet

Vaikka ihmisellä, ja eläimen omistajalla onkin laaja päätäntävalta eläinten suhteen, eläinten asema varallisuus oikeudellisina esineinä on poikkeuksellinen, koska eläimet ovat erityisen suojelun kohteena.⁴⁴ Suomen tällä hetkellä voimassa oleva eläinsuojelulaki on peräisin vuodelta 1996. Eläinsuojelulain 1 luvun 1 pykälässä säädetään, että eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella kaikkia eläimiä kivulta, kärsimyksestä ja tuskalta mahdollisimman hyvin. Eläinsuojelulain 3 §:n 1 momentin mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin, eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kipua, kärsimystä tai tuskaa. Laki pyrkii tarjoamaan edellytykset sille, ettei eläin joutuisi kokemaan tarpeetonta kärsimystä, jolta voidaan ennalta välttyä. Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvää kohtelua ja niiden hyvinvointia. Eläimiä suojellee eläinsuojelulaki, jonka noudattamista on turvattu kriminalisoinnein.⁴⁵ Eläinsuojelulakia sovelletaan 2 §:n 1 momentin mukaisesti kaikkiin eläimiin. Lakia on kuitenkin tosiasiallisesti mielekästä soveltaa vain sellaisiin eläimiin, jotka kykenevät tuntemaan kipua, kärsimystä ja tuskaa.⁴⁶

Eläimiä koskevia erilaisia säännöksiä on eläinsuojelulain lisäksi myös muussa lainsäädännössä. Tällöin eläinsuojelulain lisäksi tulee noudatettavaksi jokin muu erityinen sääntely. Eri sääntely voi koskea esimerkiksi metsästystä, kalastusta, eläinten lääkitsemistä, eläimen kuljettamista, eläinten käyttöä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin, eläinjalostusta tai geenitekniikkaa.⁴⁷ Esimerkiksi luonnonsuojelulaissa eläimiä suojellaan ennen kaikkea lajeina, ei niinkään yksilöinä.⁴⁸

Molemmat, eläinsuojelulaki ja eläinsuojeluasetus (396/1996) pitävät sisällään yleisimpiä eläinten kohtelua ja eläinten pitoa koskevia säännöksiä. Nämä säännökset täsmentävät tiettyjä eläinlajeja koskevia asetuksia. Asetuksessa koirien ja kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta (674/2010) annettussa asetuksessa säädetään erikseen ja tarkemmin useiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten hoidosta ja pitopaikasta.⁴⁹

5.2 Eläinsuojelulain uudistus

Maa- ja metsätalousministeriössä valmisteltiin vuonna 2018 lakiehdotus eläinsuojelulain uudistamiseksi (HE 154/2018 vp). Kokonaisuudistuksen valmistelu aloitettiin jo vuonna 2010. Halli-

⁴⁴ Litvin 2022, 18.

⁴⁵ Litvin 2022, 18.

⁴⁶ Kurki 2020, 847.

⁴⁷ Koskela ym. 2019, 24.

⁴⁸ Litvin 2022, 18.

⁴⁹ Litvin 2022, 19.

tuksen esityksen antamisesta ilmoitettiin Eduskunnan täysistunnossa 28.9.2018. Lakiehdotuksen tavoitteena oli parantaa eläinten hyvinvointia, sekä selkeyttää lainsäädäntöä, joka koskee eläinsuojelua. Tavoitteena oli myös varmistaa EU-lainsäädännön tehokas täytäntöönpano kansallisessa lainsäädännössä. Uudistuksen tavoitteena on myös ottaa huomioon eläimiin kohdistuva uusien tutkimustietojen, ja huomioida kansainvälinen kehitys, jotta uudistus ei vanhentuisi jo heti voimaantullessaan.⁵⁰

Lakiehdotuksen pääasiallisena sisältönä oli säätää uusi laki eläinten hyvinvoinnista. Samalla nykyinen eläinsuojelulaki ehdotettiin kumottavaksi. Tarkoituksena kumoamiselle oli eläinten hyvinvoinnin edistäminen, -suojaus sekä eläinten hyvän kohtelun ja kunnioituksen lisääminen. Lakiuudistuksella haluttiin tarkentaa eläinten hoitoa, -pitopaikkaa ja kohtelua koskevia säännöksiä. Täydennyksillä ja tarkennuksilla haluttiin ottaa entistä paremmin huomioon eläinten kokonaisvaltainen hyvinvointi, sekä sen edistäminen. Nykytietämyksen mukaan eläimen hyvinvointiin vaikuttaa suurimmilta osin eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypistä käyttäytymistä luonnollisessa ympäristössä. Lakiin haluttiin lisätä vaatimus, että eläin, joka on ihmisen hoidossa, tulisi voida toteuttaa olennaisia, lajityypillisiä käyttäytymistarpeita.⁵¹

Eläinten pitopaikkaa koskeviin säännöksiin haluttiin selkeämpi jaottelu. Jaottelu haluttiin jakaa kolmeen kategoriaan: yleiset säännökset, kaikkia pitopaikkoja koskevat säännökset ja pysyviä pitopaikkoja koskevat säännökset. Tarkoituksena oli selkeyttää nykyistä säätelyä niin, että pysyville pitopaikoille olisi mahdollista asettaa entistäkin tiukempia vaatimuksia kuin tilapäisille pitopaikoille. Esimerkiksi eläinten jatkuva kytkeminen paikalleen pysyvässä pitopaikoissa haluttiin kieltää kokonaan tietyin poikkeuksin, samoin eläimen liikkumista ei saisi rajoittaa niin, että eläimellä ei olisi mahdollisuutta kääntyä ympäri. Sopivaksi siirtymäajaksi katsottiin viisi vuotta, ja tämän jälkeen muiden kuin maitotuotannossa olevien nautojen sekä hevosten kytkettynä pitäminen olisi kiellettyä.⁵²

Lakiuudistuksella haluttiin varmistaa myös, että eläimille tehtävien kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä tulisi jatkossa aina käyttää eläimelle sopivaa kivunlievitystä. Tästä vaatimuksesta voitaisiin poiketa ainoastaan, jos toimenpiteestä aiheutuisi vain lievää, tai hetkellistä kipua, tai jos kyse on hätätilasta. Nykyisessä eläinsuojelulaissa 1 luvun 3 § määrätään vain, että eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Hyvänä esimerkkinä tähän, tarpeettoman kivun aiheuttamiseen ja kivunlievitykseen on vasikoiden nupoutus. Nupoutuksessa vasikoilta poltetaan sarvien alut niin, että sarvenaiheet tuhotaan, ja niiden kasvu estyy pysyvästi. Nupoutuksen uskotaan vähentävän riskiä eläinten välisistä konflikteista. Nupoutettujen eläinten uskotaan olevan myös hoitajille turvallisempia, kun eläinten sarvet eivät kasva

⁵⁰ HE 154/2018 vp esityksen pääasiallinen sisältö

⁵¹ HE 154/2018 vp esityksen pääasiallinen sisältö

⁵² HE 154/2018 vp esityksen pääasiallinen sisältö

suuriksi. Suomessa vasikat nupoutetaan kuumapolttamalla. Toimenpide aiheuttaa vasikalle kolmannen asteen palovamman. On siis selvää, että ilman kivunlievitystä tämä aiheuttaa eläimelle suurta tuskaa, ja toimenpiteen jälkeen myös usean vuorokauden kivun. Tällä hetkellä Suomessa alle neljän viikon ikäisten vasikoiden kipulääkitys nupoutuksessa ei ole pakollista. Tämä oli vain yksi esimerkki, millaisiin asioihin halutaan tuoda lakiuudistuksella muutosta.⁵³

Eläinten teurastusta koskevaa sääntelyä haluttiin muuttaa niin, että eläin olisi tainnutettava aina ennen verenlaskua. Myös eläinten lopetus viihdemuotona haluttiin kieltää. Loukkaantuneiden, tai muutoin avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevia säännöksiä haluttiin täsmentää, ja sääntelyä pyrittiin laajentamaan entuudestaan. Lakiin haluttiin säätää kaikkia kansalaisia koskeva auttamisvelvollisuus avun tarpeessa oleville luonnonvaraisille eläimille, ja lakia haluttiin rajoittaa koskemaan vain ensiavun antamista tai hoitoon toimittamista varten kuluva aika. Ensiavun jälkeen kansalaisen tulisi palauttaa eläin luontoon sen salliessa, tai toimitettava sen saamaan jatkohoitoa asiantuntevassa paikassa. Viimeinen vaihtoehto olisi eläimen lopetus. Lisäksi luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnasta haluttiin tehdä ilmoituksenvaraista toimintaa.⁵⁴

Asia, joka myös halutaan lailla kieltää kokonaan, on sukupuoliyhteys ihmisen ja eläimen välillä. Eläimeen sekaantumista puhuttaessa tarkoitetaan sukupuoliyhteyteen rinnastettavaa tapahtumaa ihmisen ja eläimen välillä. Nykylainsäädännön mukaan eläimiin sekaantuminen on rangaistava teko vain, jos teko täyttää eläinsuojelulaissa kuvatun eläinsuojelurikkomuksen 54 §:n, tai rikoslaissa kuvatun lievän eläinsuojelurikoksen (17 luku 14 §), eläinsuojelurikoksen (17 luku 14 a §), tai sen törkeän muodon (17 luku 15 §) tunnusmerkistön. Asiasta on annettu jo aikaisemmin vuonna 1997 hallituksen esitys (HE 6/1997 vp)⁵⁵, sekä vuonna 2020 lakialoite (LA 51/2020 vp), jonka pääasiallisena sisältönä oli eläimiin sekaantumisen täyskielto vastaamaan ihmisten moraali- ja oikeustajua. Jotta eläimiin sekaantuminen olisi rangaistavaa nykyisessä eläinsuojelulaissa ja rikoslaissa, tulee sen täyttää siis rikoksen tunnusmerkistö. Kuitenkin nykyisten kriminalisointien keskeisenä ongelmana on, että eläimelle aiheutetun kärsimyksen, kivun ja tuskan määrittelemineen on vaikeaa. Kivun, tuskan ja kärsimyksen toteen näyttäminen on haastavaa, varsinkin mikäli eläimeen ei jää mitään fyysisiä jälkiä, joista voitaisiin tehdä päätelmiä vammoista. Jos eläimelle tapahtunutta vahinkoa ei pystytä fyysisesti osoittamaan vammojen kautta, ei se kuitenkaan tarkoita, että eläimelle ei olisi aiheutunut vahinkoa. Lakiuudistuksessa haluttiin lisätä rikoslain 17 lukuun 14 b §, joka koskisi sukupuoliyhteyttä eläimen kanssa. Tästä tulisi tuomita sakkoon tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen.⁵⁶

⁵³ Helsingin yliopisto. Nupoutus ja vasikoiden hyvinvointi.

⁵⁴ HE 154/2018 vp esityksen pääasiallinen sisältö

⁵⁵ HE 6/1997 vp

⁵⁶ LA 51/2020 vp

Vuonna 2018 annettua lakiehdotusta ei ehditty käsitellä loppuun asti eduskunnan vaalikaudella 2015-2018, ja lakiehdotus raukesi vaalikauden päättyessä keväällä vuonna 2019. Vuoden 2023 aikana Suomi saanee uuden eläinten hyvinvointilain, joka pohjautuu aiempaan hallituksen esitykseen, sekä siinä on otettu huomioon pääministeri Marinin hallituksen kirjaukset eläinten hyvinvoinnista. Uudistus olisi korvaamassa vuodelta 1996 olevat eläinsuojelulain ja eläinsuojeluasetuksen. Lakiuudistusta on Suomessa työstyetty liki 20 vuotta, ja tämänhetkisen tiedon mukaisesti esitys annettaisiin eduskunnalle syysistuntokaudella 2022, jolloin laki astuisi voimaan vuoden 2023 aikana. Lakiehdotus on ollut eduskunnassa lausuntokierroksella 14.1.2022 asti, ja siihen saatiin lausuntoja yhteensä 476 kappaletta. Näistä 160 kappaletta oli sidosryhmiltä, ja 316 kappaletta yksityishenkilöiltä.⁵⁷

Eläinsuojeluyhdistykset ovat vaatineet, että eläimen itseisarvo kirjattaisiin eläinsuojelulakiin. Eläimen itseisarvolla voisi olla merkitystä oikeudenkäynneissä. Jos eläimellä olisi itseisarvo, eikä välinearvo, voisi tästä johtuen seuraamuksena olla ankarampia rangaistuksia.⁵⁸

5.3 Eläinten eriarvoisuus tulkittaessa eri lakeja

Nykyinen eläinsuojelulaki asettaa eläimet toisistaan eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, lasketaanko eläin lemmikiksi, tuotantoeläimeksi, koe-eläimeksi vai luonnonvaraiseksi eläimeksi.

Jos ajatellaan kaikissa seuraavissa tapauksissa esimerkki eläimenä kania: kanin ollessa kotieläimenä määrätään sen kohtelusta Valtioneuvoston asetuksessa koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta (674/2010). Asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan seura- tai harrastuseläimellä tarkoitetaan koiraa, kissaa tai muuta pienikokoista eläintä, jota pidetään seuran, harrastuksen, myymisen, välittämisen, vuokraamisen, kasvatamisen, valmentamisen, kouluttamisen, säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottamisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä. Asetuksen 2 luvun 6 §:ssä määrätään seura- ja harrastuseläimen hoidosta ja hyvinvoinnista huolehtimisesta: eläimen lajinomaisen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava riittävästi. Asetuksen 6 luvussa säädetään jyrksijöistä ja kaneista. 6 luvun 18 § määrätään kanien pitopaikan yleisistä vaatimuksista; eläimellä on oltava kuulo- ja näköyhteys pitopaikassa tai sen ympäristössä tapahtuvaan toimintaan. Kanilla on oltava mahdollisuus myös sosiaaliseen kanssakäymiseen. Pitopaikassa on oltava sopivaa kuiviketta, eikä pitopaikassa saa olla verkkolattiaa. Eläimellä on oltava mahdollisuus piiloutua. Kanilla on 19 §:n mukaisesti oltava asianmukainen pesälaatikko, sekä kanilla on oltava jotakin hampaita kuluttavaa jyrsettävää. Kaneilla on lain mukaan oltava jatkuvasti saatavilla sopivaa

⁵⁷ Maa- ja metsätalousministeriö. Eläinten hyvinvointilain valmistelu.

⁵⁸ Yle MOT, kaltoinkohdellut.

korsirehua, ja pitopaikan vähimmäiskoko on määritelty asetuksen liitteen 4 kohdassa kaniinin pitopaikan vähimmäiskoko liitteen 5 kohdassa.

Jos katsotaan kania koe-eläimenä, koskee sitä eri laki, kuin sen lemmikkinä ollessa. Suomessa käytetään vuosittain yli 100 000 koe-eläintä. Eläinkokeita tekevät suomessa pääasiassa lääke-
tehtaat, yliopistot sekä tutkimuslaitokset. Suomessa yleisimmin eläinkokeissa käytetään hii-
riä, kaloja sekä rottia, mutta myös muita eläimiä, kuten kaneja.⁵⁹

Laki koe-eläintoiminnasta (62/2006) säättää koe-eläinten oikeuksista. Koe-eläinten eläinko-
keissa eläimille aiheutuu usein suurta kärsimystä. Tutkimuksissa eläimillä saatetaan testata
esimerkiksi kemikaalien myrkyllisyyttä; eläimille annetaan tutkittavaa ainetta. Tutkimuksessa
selvitetään, aiheuttaako myrkky eläimelle minkäänlaisia oireita, ja joissakin tapauksissa eläin
voi jopa kuolla myrkytyksestä seuraaviin oireisiin. Eläinsuojelulain 1 §:n mukaan lain tarkoi-
tuksena on edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Lisäksi eläimelle ei saa 3 §:n mu-
kaan aiheuttaa tarpeetonta tuskaa tai kipua. Eläinkokeissa tämä on kuitenkin hyväksyttävää.

Tuotantoeläimellä tarkoitetaan elintarvikkeiden, villan, turkisten tai nahan tuotantoa varten,
tai muussa tuotantotarkoituksessa kasvatettavaa tai pidettävää eläintä, eli ruuaksi kasvatet-
tavaa tai muuten ihmisten hyväksi käytettävää eläintä. Eläinsuojelulain 5a §:n mukaisesti
tuotantoeläinten omistajalla ja hoitajalla on oltava eläinlaji huomioon ottaen tarvittava kou-
lutus tai riittävä muu osaaminen eläimen asianmukaiseen hoitoon.

Luonnossa naaraskanin luonnollinen tehtävä on kaivaminen. Naaraskanit kaivavat poikastensa
pesäkolon ja koko kaniyhdyksunnan tunnelit. Kaivamisen toteuttaminen, eli kanin normaalin
käyttäytymistarpeen toteuttaminen tuotannon elinolosuhteissa on usein mahdotonta, koska
kanit elävät ritiläpohjaisissa häkeissä yksin aggressiivisen käytöksen välttämiseksi.⁶⁰

Kansallisia säädöksiä tuotantokanien pitoon ei vielä ole. Tuotantokanien hyvinvoinnin viran-
omaisvalvonnassa sovelletaan seura- ja harrastuseläinasetusta, Valtioneuvoston asetus koi-
rien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta.

Tuotantoeläinten elinolosuhteista on julkaistu kirjoja, sekä tehty dokumentteja. Mediassa
esiin nousseet tapaukset tuotantoeläinten kaltoinkohtelusta ja huonoista elinolosuhteista ovat
vaikuttaneet ihmisten kulutustottumuksiin, sekä parantaneet joissakin määrin tuotantoeläin-
ten elinolosuhteita.⁶¹

Viranomaistoiminnassa eläimiä voidaan käyttää voimankäyttövälineinä, tai muunlaisissa työ-
tehtävissä apuvälineinä. Esimerkiksi poliisi, puolustusvoimat ja rajavartiolaitoksen edustaja

⁵⁹ Animalia. Eläinkokeet.

⁶⁰ Eläinten hyvinvointikeskus EHK. Tuotantokani vaatii osaavan hoitajan.

⁶¹ Yle uutiset 2018. Jäntti ym.

voivat käyttää koiria työtehtävillä voimankäyttövälineinä.⁶² Poliisin voimankäyttöä säädel­lään poliisilaissa (872/2011) ja sisäministeriön asetuksessa poliisin voimakeinoista (245/2015). Poliisikoirat toimivat joko partiokoirina tai erikoiskoirina. Poliisikoiria käytetään moniin erilaisiin tarkoituksiin, muun muassa kiinniottotilanteissa turvaamaan poliisin tekemää kiinni­ottoa. Joskus tulee kuitenkin tilanteita, jolloin työtehtävällä olevaan koiraan kohdistetaan väkival­taa kiinniotettavan kohteen toimesta. Poliisikoiraan kohdistuva väkivalta katsotaan lain sil­missä virkamieheen kohdistuvaksi välilliseksi väkivallaksi, mutta tuomiot ovat kuitenkin eläin­suojelurikoksesta. Esimerkitapauksessa vuodelta 2019:

Poliisi sai vuonna 2019 hälytyksen Vihtiin, esitietoina sekavasti käyttäytynyt mies. Poliisin saapuessa paikalle mies pakeni paikalta maastoon, ja hän oli aseistautunut veitsellä. Kun mies myöhemmin löydettiin, ei tämä totellut po­liisin käskytystä näyttää kätensä. Tilanteessa päästettiin poliisikoira irti tur­vaamaan poliisipartion suorittamaa kiinni­ottoa. Kiinniottotilanteessa mies puukotti poliisikoiraan päätä, kaulan ja selän alueelle. Poliisikoira sai vakavia ja hengenvaarallisia vammoja, ja se kuljetettiin kiireellisesti eläinlääkäriin ja leikkaukseen. Poliisikoira jäi henkiin. Kyseisestä tapahtumasta tekijä sai rikos­ten yhteiseksi rangaistukseksi (poliisikoiran osalta Länsi-Uudenmaan käräjäoi­keus katsoi teon olleen törkeä eläinsuojelurikos) 2 vuotta ja 8 kuukautta van­keutta, sekä eläintenpitokieltoa 3 vuotta. Eläintenpitokielto koskee vain koi­ria.⁶³

Eläinsuojelulain 2 luvun 6 § mukaisesti eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely on kielletty. Poliisikoi­rien kouluttaminen nousi vuonna 2021 otsikoihin poliisin toiminnasta kertovan artikkelin vuok­si; artikkelissa julkaistiin kuva, jossa poliisikoiralla oli päällään piikkipanta.⁶⁴ Piikkipannan käyttö koiralla on eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 4 luvun 14 §:n 2 kohdan mukaisesti kiel­letty. Laki ei kuitenkaan määrittele tarkasti, mikä on piikkipanta.

6 Eläinsuojelurikokset

Eläinsuojelurikoksella tarkoitetaan tahallaan, tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettua, eläinsuojelulain (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006), eläinten suoje­lusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana tai direktiivien 64/432/ETY ja

⁶² Vuohelainen 2018, 42.

⁶³ Pikkarainen. 2019. Helsingin sanomat.

⁶⁴ <https://yle.fi/uutiset/3-11811154>

93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I vastaisesti mille tahansa eläimelle aiheutettua tarpeetonta kärsimystä, kipua, tuskaa tai julmaa kohtelua. Rangaistukset eläinsuojelurikoksista säädetään rikoslain 17 luvun 14, 14 a ja 15 §:ssä, eläinsuojelulain 53 §:n mukaisesti.

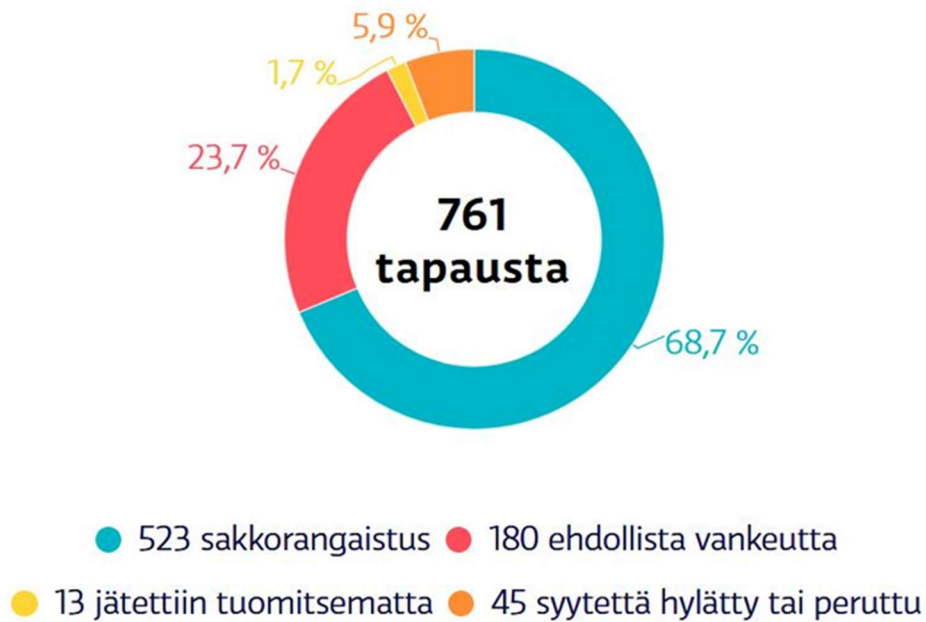
Rangaistavaksi säädettyjen tekojen moitittavuus pyritään aina ilmaisemaan törkeysluokituksen avulla, ja törkeysluokitus on määrätty eläinsuojelulaissa ja rikoslaissa erikseen. Lievin tekemuoto on eläinsuojelurikkomus, josta määrätään eläinsuojelulaissa. Eläinsuojelurikkomuksesta seuraavat, vakavammat tekemuodot ovat lievä eläinsuojelurikos, eläinsuojelurikos sekä törkeä eläinsuojelurikos. Näistä määrätään rikoslaissa.⁶⁵ Eläinsuojelurikoksesta voidaan tuomita eläimen omistaja, tai eläintä käsitellyt henkilö sakkoon, tai enintään neljäksi vuodeksi vankeuteen.

Suomessa eläinsuojelurikoksista yleisimmin annettava rangaistus on sakkorangaistus. Viime vuosina Ylen tekemän tutkimuksen mukaisesti lähes 70 prosentissa käräjäoikeuksissa käsitellyistä eläinsuojelurikoksista määrättiin vastaajalle rangaistukseksi sakkoa. Toiseksi yleisin rangaistus oli ehdollinen vankeusrangaistus, ja vain muutamassa tapauksessa tuomioistuini jätti tuomitsematta mitään rangaistusta vastaajan kuoleman, tai heikon terveydentilan vuoksi. Törkeistä eläinsuojelurikoksista langetettiin vastaajalle tuomio vain hyvin harvoin, ja Ylen tutkimassa aineistossa pisin törkeästä eläinsuojelurikoksesta langetettu tuomio oli vuoden ja kuuden kuukauden ehdollinen vankeusrangaistus.⁶⁶

⁶⁵ Koskela 2019, 25.

⁶⁶ Yle MOT. 2022. Kaltoin kohdellut

Eläinsuojelutapaukset käräjäoikeuksissa 2017–2022

Lähde: Käräjäoikeudet, Ylen selvitys

Kuvio 1: Eläinsuojelutapaukset käräjäoikeuksissa vuosina 2017–2022.

Ylen tekemän selvityksen perusteella oikeusasteeseen asti etenevissä rikostapauksissa on monesti kyse pitkäkestoisesta ja vakavasta eläinsuojelurikoksesta. Tästä huolimatta vastaaja selviää usein pelkällä sakkorangaistuksella. Oikeuteen asti etenevien tapausten määrä vaihtelee myös paikkakuntaakohtaisesti. Pirkanmaalla päättyy eniten eläinsuojelurikos-tapauksia oikeuteen asti. Asiaan voi olla syynä Pirkanmaan alueella hyvin toimiva yhteistyö valvontaeläinlääkärien, poliisin, syyttäjien ja tuomioistuinten välillä.⁶⁷

6.1 Eläinsuojelurikkomus

Eläinsuojelurikkomus on eläinsuojelulain nojalla lievin eläinsuojelurikoksen tekotapa. Eläinsuojelurikkomuksesta säädetään eläinsuojelulain 54 §, kun taas eläinsuojelurikoksesta rikoslaisissa. Eläinsuojelurikkomusta ei ole kirjattuna rikoslakiin.

Eläinsuojelurikkomuksella tarkoitetaan, kun henkilö joko tahallaan tai omalla huolimattomuudellaan aiheuttaa eläimelle kipua tai tuskaa. Eläinsuojelurikkomuksesta voidaan tuomita esi-

⁶⁷ Yle MOT. 2022. Kaltoin kohdellut.

merkiksi silloin, kun henkilö rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii välikätenä eläintenpitokielon rikkomiseksi. Eläinsuojelurikkomuksesta tuomittava rangaistus on sakkorangaistus.

Koiran omistaja piti eläinsuojelulain säännösten vastaisesti koiraansa ulkona, sään armoilla, kytkettynä lyhyeen naruun. Omistaja laiminlöi velvollisuuttaan antaa koiralleen vettä sekä muuta koiran tarvitsemaa hoitoa. Löydettyäessä koira oli erittäin laiha, apaattinen, paleli ja siitä vuosi veren näköistä eritettä. Omistaja on laiminlyönyt koiran hyvinvoinnin valvonnan, ei ole hankkinut sille sen tarvitsemaa eläinlääkärin hoitoa eikä huolehtinut koiralle kunnollisia elinolosuhteita, joten Keski-Suomen käräjäoikeus tuomitsi omistajan eläinsuojelurikkomuksesta 6 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen.⁶⁸

6.2 Lievä eläinsuojelurikos

Lievä eläinsuojelurikos on kirjattu rikoslain 17 luvun 15 §:n. Jos eläinsuojelurikos on huomioon ottaen eläimelle aiheutetun kärsimyksen, kivun ja tuskan osalta vähäistä, voidaan rikoksenteijä tuomita lievästä eläinsuojelurikoksesta. Lievästä eläinsuojelurikoksesta tuomitaan sakko-rangaistukseen.

Henkilö pahoinpiteli tahallaan tuttavansa sekarotuista koiraa lyömällä sitä nyrkillä keskelle päätä. Teon jälkeen koiran käytös muuttui arvaamattomaksi ja aggressiiviseksi muita ihmisiä kohtaan.

Henkilö tuomittiin 15 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen lievästä eläinsuojelurikoksesta.⁶⁹

6.3 Perusmuotoinen eläinsuojelurikos

Perusmuotoisesta eläinsuojelurikoksesta määrätään rikoslain 17 luvun 14 §:ssä: ”joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen, on tuomittava eläinsuojelurikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

⁶⁸ Keski-Suomen käräjäoikeus 4.11.2014 R 14/2084

⁶⁹ Keski-Suomen käräjäoikeus 18.2.2012 R 12/1137

Eläinsuojelurikoksessa henkilö pahoinpitelee, liiallisesti rasittaa, jättää ilman tarpeellista hoitoa tai ravintoa tai muuten kohtelee eläintä julmasti tai aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa. Eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistöä sovelletaan kaikkiin eläimiin. Rikoslain 17 luvun 14 §:n mukaisesti eläinsuojelurikokseen voi syyllistyä joko pahoinpidellen, aktiivisilla toimilla mukana ollen, liiallisesti rasittamalla tai pelkästään passiivisesti laiminlyömällä omia velvollisuuksiaan.⁷⁰

Eläinsuojelurikoksesta voidaan tuomita vähintään sakkorangaistukseen ja enintään ehdotonta vankeutta kahdeksi vuodeksi. Perusmuotoisista eläinsuojelurikoksista annetaan Suomessa eniten tuomioita sakkorangaistuksien rinnalla.⁷¹

Kaksi ravihevosta oli matkalla Suomesta Ruotsiin ravikilpailuihin laivalla. Vastaja on toteuttanut merimatkan, vaikka etukäteen on ollut odotettavissa merelle voimakasta myrskyä. Vastaja ei ollut merimatkan aikana huolehtinut hevosten olosuhteiden ja voinnin seurannasta, vaan oli vedonnut omaan meripahoinvointiinsa, jonka vuoksi oli ollut kyvytön menemään tarkastamaan hevosten vointi matkan aikana. Hevosten luona ei ollut käyty koko matkan aikana, eikä niillä ollut ollenkaan huolenpitoa. Tukholmaan saavuttaessa, ja hevosten luo mentäessä molemmat hevoset löydettiin kuljetusvälineestä kuolleina.

Hevoskuljetusauton luukut ja takaovi ovat olleet aamulla kiinni ja hevoskuljetusvaunun sisälämpötila on ollut korkea. Merikuljetuksesta ja myrskystä on aiheutunut hevosille muun muassa paniikkia, runsasta hikoilua, stressiä, nesteen kerääntymistä keuhkoihin sekä henkitorveen, voimakas keuhkoödeema sekä verenkiertovajaus. Hevoset ovat lisäksi matkan aikana kaatuneet toistensa päälle. Hevoset kuolivat sisäiseen hukkumiseen ja tukehtumiseen.

Vastaja tuomittiin eläinsuojelurikoksesta ja eläinkuljetusrikkomuksesta 60 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen, ja maksamaan hevosten omistajalle korvaukseksi toisesta hevosesta 15 000 euroa, ja toisesta 35 000 euroa.⁷² Tuomiosta valitettiin Hovioikeuteen vastaajan toimesta - hovioikeus korotti toisen kuolleen hevosen arvon 15.000 eurosta 30.000 euroon, mutta piti käräjäoikeuden antaman tuomion muutoin voimassa.⁷³

⁷⁰ Uotila 2016, 34.

⁷¹ Yle MOT. 2022. Kaltoin kohdellut.

⁷² Helsingin käräjäoikeuden tuomio 05.06.2019 nro 125750

⁷³ Helsingin hovioikeuden tuomio 4.3.2022 22/109107

6.4 Törkeä eläinsuojelurikos

Suomessa tuomituissa eläinsuojelurikoksissa törkeän eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistö toteutuu vain harvoin. Törkeä eläinsuojelurikos tuli rikoslakiin vasta vuonna 2011. Törkeät eläinsuojelurikokset voidaan kvalifioida kolmella eri perusteella; rikoksen erityisen raa'an tai julman tekotavan mukaan, kun rikos kohdistuu huomattavan suureen määrään eläimiä tai kun rikoksen ansiosta tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä.⁷⁴

Ensimmäinen kvalifiointiperuste on, kun eläinsuojelurikos tehdään erityisen julmalla tai raa'alla tavalla, rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä eläimiä tai teolla tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä. Raakuuden ja julmuuden määrittelyn välillä on katsottu olevan vivahde-ero. Teon raakuuden painopisteenä on teon karheus. Raa'aksi voidaan katsoa eläimen päähän potkimista. Jos päähän potkiminen kohdistuu puolustuskyvyttömään, katsotaan sen olevan julma teko.⁷⁵ Esimerkiksi erityisen julmasti tai erityisen raa'asti tehty eläinsuojelurikos voi siis olla eläintä päähän potkiminen, eläimen sytyttäminen elävänä tuleen, toistuva kiduttaminen tai lopettamisen pitkittäminen. Koira-, kukko-, tai minkä tahansa eläimen järjestetyt tappelut katsotaan myös erityisen julmiksi ja raa'iksi. Tästä syystä vain sellainen eläinsuojelurikos, joka on perustekomuodoltaan selvästi raaempi tai julmempi kuin perusmuotoinen eläinsuojelurikos, voidaan arvioida törkeäksi.⁷⁶

Törkeän eläinsuojelurikoksen toinen kvalifiointiperusteena on rikoksen kohdistuminen huomattavaan suureen määrään eläimiä, joka on yhteiskunnallisen tarpeen ja hyväksyttävyyden näkökulmasta eläinsuojelulainsäädännön vastaista toimintaa. Kun rikoksen kohteeksi joutuu huomattavan suuri määrä eläimiä, on se osoitus toiminnan laajamittaisuudesta. Huomattavan suuren määrän eläimiä -määritelmän tarkkaa lukumäärää ei kuitenkaan ole tarkemmin ennalta määrätty. Lukumäärä tulee arvioida eläinlajeittain, niin kuin lain esitöihin on kirjattu. Esimerkiksi tuotantoeläimiä on lähtökohtaisesti enemmän kuin lemmikkieläimiä, ja lain esitöiden mukaan, mikäli samojen toimijoiden laiton toiminta on kestänyt useampia vuosia, tai mikäli se on ollut poikkeuksellisen laajamittaista, lasketaan se tähän kvalifiointiperusteeseen.⁷⁷

Törkeän eläinsuojelurikoksen kolmantena kvalifiointiperusteena on huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu. Jotta huomattavan taloudellisen hyödyn tunnusmerkistö täyttyy, tulee taloudellista hyötyä tavoitella eläinsuojelulainsäädäntöä kiertämällä. Kvalifiointiperusteet kaksi ja kolme ovatkin osittain päällekkäin, koska usein taloudellisen hyödyn tavoitteluun

⁷⁴ Koskela 2019, s. 6

⁷⁵ HE 94/1993 vp, s. 96

⁷⁶ Koskela 2019, s. 7

⁷⁷ Koskela 2019, s. 7

kuuluu myös huomattavan suuri määrä eläimiä. Kumpaakin kvalifiointiperustetta koskee kuitenkin oma itsenäinen soveltamisalansa.⁷⁸

Törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomitaan vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi, ja enintään neljäksi vuodeksi. Silloin kun henkilö tuomitaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta, tulee tämä lähtökohtaisesti aina määrätä myös eläintenpitokieltoon. Vain erityisen painavasta syystä eläintenpitokielto voidaan jättää määräämättä, mutta asia on tällöin perusteltava erikseen.⁷⁹

Henkilö A pahoinpiteli julmalla tavalla henkilön B omistamaa koiraa tilanteessa, jossa koira ei totellut A:n käskyjä. Koira pelkäsi ja pakoili A:ta, jolloin henkilö A otti muovisen pitkän kenkälusikan ja alkoi ajaa koiraa takaa. A löi koiraa useaan kertaan hyvin voimakkaasti sillä seurauksella, että kenkälusikka hajosi iskujen voimasta. Kenkälusikan hajottua A jatkoi koiran pahoinpitelyä puisella mattopiiskalla. Koira piiloutui sängyn taakse peloissaan, mutta A jatkoi sängyn päältä koiran lyömistä. Koira ryömi A:ta piiloon matalan pöydän alle, jolloin A jatkoi koiran huitomista mattopiiskalla samalla kun koira ulisi. Muutaman päivän kuluttua sivullinen henkilö löysi koiran henkilön A:n asunnosta pahoin loukkaantuneena, ja toimitti koiran eläinlääkäriin. Koirasta vuosi runsaasti verta, ja se oli erittäin huonovointinen. Osa koiran hampaista oli revennyt irti vetäen ikenet mukanaan, osa hampaista sojotti suoraan eteenpäin. Koiralla todettiin olevan myös paljon muita pehmytkudosvammoja.

Henkilö A tuomittiin törkeästä eläinsuojelurikoksesta Oulun käräjäoikeudessa seitsemän kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Hänelle määrättiin lisäksi koiria sekä muita pieneläimiä koskeva viiden vuoden pituinen eläintenpitokielto.⁸⁰

6.5 Eläintenpitokielto

Eläintenpitokiellosta määrätään eläinsuojelulain 55 §:ssä ja siitä säädetään myös rikoslain 17 luvun 23 §:ssä. Eläintenpitokieltorekisteriä pitää oikeusrekisterikeskus, ja eläintenpitokieltorekisteristä määrätään myös laissa eläintenpitokieltorekisteristä (21/2011). Lain tarkoituksena on 1 § mukaisesti pitää tuomioistuinten ilmoitusten perusteella valtakunnallista rekisteriä rikoslain 17 luvun 23 §:n nojalla määräämistä eläintenpitokielloista. Eläintenpitokieltorekiste-

⁷⁸ Koskela 2019, s. 7

⁷⁹ Koskela 2019, s. 8

⁸⁰ Oulun käräjäoikeus 8.11.2013 R 12/2699

riä pidetään eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi, ja rekisteri pitää sisällään salassa pidettäviä tietoja.

Eläintenpitokiellon määrittämisen edellytykset tulee selvittää jo esitutkinnassa esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2§:n mukaisesti, kun kyseessä on sellainen rikosepäily, jonka perusteella eläintenpitokielto voi tulla tuomiota annettaessa ajankohtaiseksi. Esitutkinnassa tulee selvittää henkilön mahdolliset aikaisemmat lainvoimaiset tuomiot määräaikaisesta tai pysyvästä eläintenpitokiellosta, selvitys kieltoon määrättävän henkilön mahdollisesti heikosta terveydentilasta tai selvitys, mikäli henkilöä on pidettävä soveltumattomana tai pysyvästi kykenemättömänä omistamaan, pitämään tai hoitamaan eläimiä, tai mikäli henkilö on muuten kykenemätön vastaamaan eläinten hyvinvoinnista. Eläintenpitokieltoa määrättäessä esitutkinnassa tehtävä kirjallinen todistelu kuvien muodossa ja muunlainen selvitys on tärkeässä roolissa.⁸¹ Esitutkinnassa tulee myös selvittää, onko henkilöllä mahdollisesti sellaisia painavia seikkoja, jotka estäisivät eläintenpitokiellon määrittämisen. Epäillyn kuuleminen esitutkinnassa kuulestelujen yhteydessä on välttämätöntä, jotta rikoksesta epäillyllä on mahdollisuus esittää oma näkemyksensä asiasta. Eläintenpitokielto määrätään rikoksen tehneelle henkilölle tuomioistuimesta, syyttäjän vaatimuksesta.⁸²

Eläintenpitokiellon määrittäminen on joko harkinnanvaraista tai ehdotonta, riippuen siitä, millaiseen rikokseen henkilön katsotaan syyllystyneen. Harkinnanvaraiseen eläintenpitokieltoon voidaan tuomita henkilö, joka syyllystyy eläinsuojelurikokseen, lievään eläinsuojelurikokseen, eläinsuojelurikkomukseen tai muuhun lievään rikkomukseen. Henkilön voidaan tällöin katsoa olevan soveltumaton tai kykenemätön huolehtimaan eläimensä hyvinvoinnista. Ehdottomaan eläintenpitokieltoon taas voidaan tuomita henkilö silloin, kun tuomitaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta.⁸³ Tuomittaessa henkilö törkeästä eläinsuojelurikoksesta, on rikoslain 17 luvun 23 §:n mukaisesti lähtökohta tuomita aina samalla myös eläintenpitokieltoon. Eläintenpitokielto voidaan määrätä joko yleisenä, kaikki eläimet kattavana, tai vain tiettyjä lajeja koskevana. Vain erityisen painavasta syystä eläintenpitokielto voidaan jättää määrittämättä samalla, kun henkilö tuomitaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta. Tällainen erityisen painava syy tulee aina perustella erikseen. Erityisen painavana syy tulee aina arvioida eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta, eli kiellon tarpeellisuutta tulee arvioida rikoksen kohteena olleiden eläinten turvaamisen kannalta, sekä myös mahdollisten uusien rikosten ennaltaehkäisemiseksi. Esi-merkkinä erityisen painavasta syystä lainvalmisteluaineistoon on kirjattu rikoksen tekeminen hyvin poikkeuksellisessa elämäntilanteessa. Tällöin voidaan katsoa, että henkilö ei tulevaisuudessa enää uusisi tekoaan, jonka vuoksi eläintenpitokieltoa ei määrättäisi.⁸⁴

⁸¹ Koskela 2020, 103.

⁸² Koskela 2020, 100.

⁸³ Koskela 2020, 101.

⁸⁴ HE 97/2010 vp, 25.

Eläintenpitokielto voidaan määrätä vähintään yhden vuoden määräajaksi, tai pysyväksi. Määräaikaisen eläintenpitokiellon pituus määrittyy sen mukaan, millaiset olosuhteet tilanteessa vallitsevat. Oikeuskäytännössä eläintenpitokiellojen pituuden on määrätty olevan keskimäärin yhdestä vuodesta viidentoista vuoden mittaisiksi. Kiellon pituuteen vaikuttaa rikoksen teko-muoto. Yli seitsemän vuoden mittaiset eläintenpitokiellot ovat jo hieman harvinaisempia.⁸⁵ Eläintenpitokieltoon määrätty henkilö ei saa hoitaa, pitää, omistaa tai muutoin vastata eläimen hyvinvoinnista. Oikeusrekisterikeskuksen tilastojen mukaan eläintenpitokiellojen määrä on vuositason kasvanut vuodesta 2012 vuoteen 2020 noin sadalla tapauksella.⁸⁶

Esimerkkejä eläintenpitokielloista:

Määräaikainen eläintenpitokielto:

Henkilö jätti hoitamatta koiralleen tarvittavaa hoitoa asianmukaisella tavalla, vaikka koiralla oli todettu lonkassa ja reisiluussa murtumia, munuaisten ja virtsarakon tulehdus, oikean ranteen ruhje sekä nivelen ja jännetupin tulehdus.

*Henkilö tuomittiin koiria, kissoja ja muita koti- tai lemmikkieläimiä koskevaan kahden vuoden eläintenpitokieltoon.*⁸⁷

Pysyvä eläintenpitokielto:

Henkilö laiminlöi useiden vuosien ajan pitämänsä nautakarjan pitopaikan puhtaanapitoa, sekä nautojen asianmukaisen hoidon ja liikkumis- ja jaloittelu-mahdollisuuden. Henkilön tilalle tehtiin useita eläinsuojelutarkastuksia, mutta henkilö ei korjannut eläinten elinolosuhteita eläinsuojelutarkastuksilla saamistaan useista määräyksistä ja huomautuksista huolimatta.

*Henkilö määrättiin nautoja koskevaan, pysyvään eläintenpitokieltoon Henkilö valitti eläintenpitokiellosta hovioikeuteen. Henkilö pyysi hovioikeutta kumoamaan eläintenpitokielto koskemasta lihakarjan kasvatusta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota katsoen, että rikoslain 17 luvun 23 § 2 momentin perusteella ei ole mahdollista määrätä nautoja koskevaa eläintenpitokieltoa koskemaan vain maitokarjaa.*⁸⁸

⁸⁵ Koskela 2020, 102.

⁸⁶ Oikeusrekisterikeskus. Eläintenpitokieltorekisteri.

⁸⁷ Pirkanmaan käräjäoikeus nro 16/135866

⁸⁸ Turun hovioikeus nro 19/105168

Eläinsuojelulain 6 luvun 55 § määrätään, että eläintenpitokiello ilmoitetaan tuomioistuimen toimesta oikeusrekisterikeskukseen. Oikeusrekisterikeskus ylläpitää eläintenpitokieltorekisteriä. Eläintenpitokieltorekisteri on valtakunnallinen, ja sinne rekisteröidään tuomioistuimen määräämät eläintenpitokiellot. Eläintenpitokieltorekisteriä koskee laki eläintenpitokieltorekisteristä (21/2011). Eläintenpitokieltorekisteriin tallennetaan eläintenpitokieltoon määrätyn henkilön nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä yksilöidyt tiedot tuomioistuimen ratkaisusta, kuten eläintenpitokiellon sisältö ja kesto. Eläintenpitokieltorekisteristä tietojen luovuttaminen tapahtuu lain 4 § mukaisesti, ja vain lain määräämillä viranomaisilla on pääsy eläintenpitokieltorekisterin tietoihin Ruokaviraston tietojärjestelmän kautta. Tietoja luovutetaan vain, mikäli otteen saaminen on perusteltua eläinsuojelun toteuttamiseksi, tai muusta hyväksyttävästä syystä.⁸⁹

Eläintenpitokiellon valvonnasta ei ole määrätty missään laissa. Lain eläintenpitokieltorekisterin 1 §:n 2 momentissa on vain kirjattuna: eläintenpitokieltorekisteriä pidetään eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi. Valvonnasta ei ole myöskään mainintaa valvontaa säätelevässä 4 luvussa. Koska eläintenpitokielloa valvova sääntely puuttuu, valvonta perustuu ainoastaan eläinsuojeluviranomaisten tietoon tullessiin epäilyihin eläintenpitokiellon rikkomisesta.⁹⁰

Eläintenpitokiellon rikkominen rangaistaan eläinsuojelurikkomuksena. Eläintenpitokielloa rikkova henkilö usein myös kaltoinkohtelee eläimiään, joita hänellä ei tulisi olla. Tällöin henkilö voidaan tuomita uudesta eläinsuojelurikoksesta, sekä eläintenpitokiellon rikkomisesta (eläinsuojelurikkomus) yhteiseen rangaistukseen.⁹¹ Ongelmallisen eläintenpitokiellosta tekee esimerkiksi se, että yhdessä asuvista elämänkumppaneista vain toinen on määrätty eläintenpitokieltoon. Tämä tarkoittaa, että taloudessa asuva toinen henkilö, jolle eläintenpitokielloa ei ole määrätty, saa edelleen omistaa ja pitää eläimiä, vaikka toinen taloudessa asuva olisikin määrätty kyseisen eläinlajin eläintenpitokieltoon. Tällöin eläintenpitokieltoon määrätty henkilö ei saa hoitaa eläimiä, eikä muutenkaan vastata niiden hyvinvoinnista. Tällaisissa tilanteissa eläintenpitokiellon rikkominen voi olla erittäin vaikeaa todistaa.⁹²

6.6 Muut eläimiin kohdistuvat rikokset

Vastuu luonnosta ja sen eläimistä kuuluu perustuslain 20 luvun 1 §:n mukaisesti kaikille. Eläinsuojelulaki suojelee kaikkia eläimiä, mutta erityisesti luonnonvaraiset, rauhoitetut eläimet,

⁸⁹ Ruokavirasto. Eläintenpitokieltorekisteri 2021.

⁹⁰ Koskela 2020, 114.

⁹¹ Koskela 2020, 153.

⁹² Koskela 2020, 156.

jotka eivät niin sanotusti ole kenenkään omaisuutta, kuuluvat myös luonnonsuojelulain (1096/1996) piiriin. Luonnonsuojelulaki kriminalisoi rauhoitettujen, suojeltujen, tai toimenpiderajoitusten alaisten luonnonalueiden, eläinten, kasvien tai muiden luontoon kuuluvien kohteiden turmelemisen tai hävittämisen. Turmelemisella tarkoitetaan vähäistä tekoa, esimerkiksi eläimen tappamista ilman, että se hävitetään asianmukaisesti tappamisen jälkeen. Hävittämisellä tarkoitetaan esimerkiksi linnunpesän pudottamista puusta.⁹³

Henkilö voidaan tuomita teoistaan myös yhteisrangaistukseen eläinsuojelurikoksesta ja luonnonsuojelurikoksesta tehtyään sellaisen teon, jossa rauhoitetulle eläimelle aiheutetaan tarpeetonta kipua ja tuskaa. Tällaisissa tapauksissa eläimelle aiheutetaan eläinsuojelulain nojalla rangaistavaa kipua ja tuskaa, sekä rikotaan luonnonsuojelulaissa säädettyä kieltoa rauhoitetun eläimen tappamisesta.⁹⁴

Henkilö pudottaa rauhoitetun linnunpesän puusta, ja jättää poikaset maahan kuolemaan, tai henkilö liimaa siilin suun kiinni niin, että siili kuolee lopulta nälkään.

6.6.1 Luonnonsuojelurikos

Luonnonsuojelurikoksen lievin tekomuoto on luonnonsuojelurikkomus. Luonnonsuojelurikkomuksesta määrätään luonnonsuojelulain 58 §:ssä, kun taas luonnonsuojelurikoksen perusmuodosta ja törkeästä muodosta määrätään rikoslain 48 luvussa.

Luonnonsuojelurikkomuksesta on kysymys silloin, kun henkilö tahallaan tai huolimattomuudesta toimii luonnonsuojelulain vastaisesti. Luonnonsuojelurikkomuksesta määrättävä rangaistus on sakkorangaistus.

Luonnonsuojelurikoksesta määrätään rikoslain ympäristörikoksia koskevassa luvussa, rikoslain 48 luvun 5 §:ssä. Luonnonsuojelurikoksesta rangaistaan sakkorangaistuksella tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistuksella.

Luonnonsuojelurikoksella voi olla erilaisia tunnusmerkistöjä, ja rikoksen tunnusmerkistö voi täyttyä monella erilaisella menettelyllä. Luonnonsuojelurikoksessa on kyse tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella tehdystä teosta. Ensimmäisenä esimerkkinä erilaisista menettelytavoista luonnonsuojelurikoksessa on henkilö, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti hävittää tai turmelee luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tai sen nojalla

⁹³ HE 94/1993 vp, s.196.

⁹⁴ Koskela 2020, 167.

suojeltavaksi tai rauhoitetuksi säädetyn tai määrätyn taikka toimenpiderajoituksen alaisen tai toimenpidekieltoon määrätyn luonnonalueen, eläimen, kasvin tai muun luontoon kuuluvan kohteen.

Henkilö ampui tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti luonnonsuojelulaissa rauhoitetuksi säädetyn valkoposkihanhen. Henkilö tuomittiin luonnonsuojelurikoksesta 30 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen.⁹⁵

Toinen esimerkki luonnonsuojelulain 47 luvun 5 § 2 ja 3 kohdassa määrätystä kielletystä menettelystä on henkilö, joka luonnonsuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti erottaa ympäristöstään taikka tuo maahan, vie maasta tai kuljettaa Suomen alueen kautta kohteen taikka myy, luovuttaa, ostaa tai ottaa vastaan kohteen, joka on mainitulla tavalla erotettu ympäristöstään, tuomalla maahan tai on viety maasta. Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 vastaisesti tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta mainitun asetuksen liitteessä A tai B tarkoitetun kohteen ilman asetuksessa tarkoitettua lupaa tai todistusta taikka vastoin luvan tai todistuksen ehtoja, taikka ostaa, tarjoutuu ostamaan, hankkii kaupallisiin tarkoituksiin, esittelee julkisesti kaupallisessa tarkoituksessa, käyttää taloudellisessa hyötymistarkoituksessa, myy, pitää hallussa myyntitarkoituksessa, tarjoaa tai kuljettaa myytäväksi mainitun asetuksen liitteessä A tai B tarkoitetun kohteen.

Henkilö myi internetissä ilman tarvittavia lupia rauhoitettujen eläinlajien täytettyjä yksilöitä. Myytävänä oli muun muassa kottarainen, käki, uuttukyyhky ja liito-orava. Henkilö tuomittiin luonnonsuojelurikoksesta ja metsästyslain säännösten rikkomisesta yhteiseen 40 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen. Täytetty liito-orava tuomittiin valtiolle menetetyksi. Lisäksi henkilö tuomittiin menettämään valtiolle rikoksella saamansa taloudellinen hyöty, 2000 euroa.⁹⁶

Luonnonsuojelurikoksesta voidaan myös tuomita luonnonsuojelulain 47 luvun 5 § 4 ja 5 momentin mukaan henkilö, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käyttää suomalaista alusta valaanpyyntiin, tai rikkoo valaiden ja arktisten hylkeiden suojelua. Mikäli henkilö aiheuttaa vahinkoa Etelämanneralueella alkuperäisenä esiintyville eliöille rikkomalla Etelämantereen ympäristönsuojelua, on nämä myös rangaistavia luonnonsuojelulain nojalla. Myös tahallisen rikoksen yritys on rangaistava teko.

⁹⁵ Pirkanmaan käräjäoikeus 17.6.2016 R 16/2525

⁹⁶ Pohjanmaan käräjäoikeus 16.12.2016 R 16/1008

Luonnonsuojelurikoksia tutkittaessa esitutkinta- ja syyteharkinta-aineisto on julkisuuslain 24.1 § 14 kohdan mukaan kokonaan salassa pidettävää materiaalia, mikäli asia koskee uhanalaisten eläin- tai kasvilajien, tai arvokkaiden luonnonsuojelualueiden suojelua koskevaa tietoa, joka vaarantaisi kyseisen eläin- tai kasvilajin tai alueen suojelua.⁹⁷

Luonnonsuojelurikoksen törkeä tekemuoto lisättiin Suomessa rikoslakiin 1.1.2016. Törkeän tekemuodon lisäämisellä toivottiin voitavan ennaltaehkäistä rikoksia. Luonnonsuojelurikoksessa ei ollut aikaisemmin myöskään otettu huomioon sitä, että teko voi olla huomattavaa taloudellista hyötyä tuottava, tai se voi olla erityisen suunnitelmallista toimintaa. Törkeän tekemuodon mahdollistamat ankarammat rangaistukset voivat vaikuttaa laskelmoitujen ja taloudellista hyötyä tavoittelevien rikosten houkuttelevuuteen, ja ennaltaehkäistä törkeitä tekemuotoja. Luonnonsuojelurikoksen kvalifioinnilla haluttiin rinnastaa luonnonsuojelurikos muihin törkeisiin rikoksiin.⁹⁸

6.6.2 Metsästysrikos

Metsästyslakia (615/1993) sovelletaan lain 1 luvun 1 §:n mukaisesti riistaeläinten metsästyseen ja rauhoittamattomien eläimien metsästyseen, pyydystämiseen ja tappamiseen. Lisäksi lakia sovelletaan riistanhoitoon, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvauksiin, sekä koiran pitämiseen. Metsästyslain lisäksi on aina noudatettava luonnonsuojelulain ja eläinsuojelulain säännöksiä.

Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisten riistaeläimien pyydystämistä, tappamista sekä saaliin ottamista. Metsästyslain 5 §:ssä on luettelo sekä riistaeläimistä, että rauhoittamattomista eläimistä⁹⁹, sekä rauhoittamattomista eläimistä¹⁰⁰. Metsästyksen tunnusmerkistö täyttyy jo pelkästään riistan etsimisellä, vaikka mitään saalista ei saataisikaan, vaan olennaiseksi katsotaan eläimen etsiminen pyyntitarkoituksessa.¹⁰¹

⁹⁷ Koskela 2020, 42.

⁹⁸ Koskela 2020, 161.

⁹⁹ Metsästyslain 5 §:n mukaan riistaeläimiä ovat: villikani, metsäjänis, rusakko, orava, Euroopan majava, kanadanmajava, susi, tarhattu naali, kettu, karhu, mäyrä, kärppä, hilleri, saukko, näätä, ahma, ilves, Itämeren norppa, kirjohylje, halli, villisika, kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäkauris, hirvi, valkohäntäpeura, metsäpeura ja mufloni, kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, heinäorsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, alli, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, riekko, kiiruna, pyy, teeri, metso, peltopyy, fasaani, nokikana, lehtokurppa ja sepelkyyhky.

¹⁰⁰ Metsästyslain 5 §:n mukaan rauhoittamattomia eläimiä ovat: metsämyyrä, vesimyyrä, kenttämyyrä, peltomyyrä, lapinmyyrä, isometsähiiri, isorotta ja kotihiiri, korppi (poronhoitoalueella), varis, harakka, naakka, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas.

¹⁰¹ Koskela 2020, 177.

Metsästysrikoksesta säädetään rikoslain 48 a luvun 1 §:ssä. Metsästysrikos tarkoittaa sitä, kun joku tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta, oikeudettomasti metsästää käyttäen metsästyslaissa kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää, tai metsästää vastoin laissa annettua riistaeläimen rauhoitusta tai metsästyskieltoa. Metsästysrikokseksi lasketaan myös ilman pyynti- tai poikkeuslupaa eläimen tappaminen. Henkilö ei myöskään saa metsästyslain vastaisesti aiheuttaa metsästäessään vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle. Yleistä turvallisuutta ei saa rikkoa.

Henkilö metsästi tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käyttäen metsästyslaissa kiellettyä itselataavaa haulikkoa, ja tappoi sillä rauhoitetun sepelkyyhkyn. Henkilö tuomittiin metsästysrikoksesta 25 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen, ja haulikko tuomittiin valtiolle menetetyksi.¹⁰²

Metsästysrikoksesta tuomittava rangaistus on sakkorangaistus tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Törkeää metsästysrikosta koskeva sääntely tuli voimaan 1.4.2011. Törkeästä metsästysrikoksesta määrätään rikoslain 48 a luvun 1 a §:ssä. Törkeästä metsästysrikoksesta voidaan tuomita vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi, enimmillään neljäksi vuodeksi. Metsästysrikos katsotaan törkeäksi silloin, kun teko on kokonaisuudessaan arvosteltuna törkeä ja se on tehty erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, kohteena on ollut suuri määrä riistaeläimiä, rikos tehdään erityistä suunnitelmallisuutta käyttäen tai rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä. Metsästysrikos katsotaan törkeäksi myös silloin, jos tapetaan ahma, karhu, metsäpeura, ilves tai susi, tai jos joitakin näistä eläimistä edes vahingoitetaan.

Henkilöt A-D olivat laittomasti, ilman metsästyslupaa, metsästäneet ilvestä laittomia pyyntimenetelmiä käyttäen. Henkilön A koira oli ajanut ilvestä takaa ajaen ilveksen kallionkoloon piiloon. Henkilöt A-D olivat yrittäneet hätyyttää ilvestä kolostaan siinä onnistumatta. Henkilöt A-D olivat kaataneet koloon polttonestettä tarkoituksenaan saada ilves pakenemaan kolosta. Osittain palaneen ilveksen tullessa ulos kolosta henkilöt olivat ampuneet ilveksen. Henkilöt olivat tämän jälkeen yrittäneet hävittää ilveksen polttamalla se ja heittämällä takaisin kallionkoloon. Henkilöt tuomittiin törkeästä metsästysrikoksesta; kolme tuomittiin kuuden kuukauden ehdolliseen vankeuteen, ja yksi, jonka osuus oli teossa ollut vähäisempi, neljän kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Lisäksi henkilöt tuomittiin menettämään valtiolle tapetun ilveksen.

¹⁰² Pohjois-Karjalan käräjäoikeus 5.12.2017 R 17/1286

*sen arvo 1100 euroa, ja kaikki henkilöt tuomittiin myös kolmen vuoden metsästyskieltoon.*¹⁰³

6.6.3 Eläinten salakuljetus

Eläinten salakuljettaminen voi olla rangaistava teko, mikäli se täyttää rikoslain 46 luvun 4 §:n mukaiset tunnusmerkistön. Eläinten salakuljetuksesta on kysymys silloin, kun eläin tuodaan maahan, tai viedään maasta pois ilman asianmukaisia lupia tai muutoin tuoni- tai vientimääräysten vastaisesti. Salakuljettamista on myös se, mikäli eläintä, jonka tuoni tai vienti on kiellettyä, tai edellyttää viranomaisen lupaa tai tarkastusta.

Eläinten salakuljetuksesta tuomittava rangaistus on sakkorangaistus tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Mikäli kyseessä on luonnonvarainen eläin tai kasvi, voi salakuljetus täyttää myös luonnonsuojelurikoksen tunnusmerkistön, jolloin voidaan tuomita ankarampi yhteisrangaistus.

Salakuljetuksesta voidaan tuomita myös henkilö, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain (1192/1996) vastaisesti tuo tai yrittää tuoda tahallaan maahan eläimiä tai tavaroita, tai laiminlyö velvollisuutensa tarkastuttaa eläimet tai tavarat asianmukaisesti.¹⁰⁴

*Henkilöt A ja B toivat yhdessä Kreetalta Suomeen ilman asianmukaista lupaa, tuontia koskevien säännösten vastaisesti koiran. Henkilöt A ja B rikkoivat koiran tuodessaan eläintautilakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Koiraa ei ollut mikrosirutettu lähtömaassa, eikä sille ollut tehty vaadittavaa Traces-tarkastusta. A:n ja B:n oli tarkoitus luovuttaa koiran eteenpäin Suomessa. Henkilö A tuomittiin salakuljetuksesta 30 päiväsakon, ja B 20 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen.*¹⁰⁵

Lievästä salakuljetuksesta määrätään rikoslain 46 luvun 5 §:ssä. Lievästä salakuljetuksesta on kyse silloin, jos tavarahan arvo tai määrä on salakuljetukseen katsottuna kokonaisuutena arvoistellen vähäinen. Lievästä salakuljetuksesta voidaan tuomita sakkorangaistukseen, mutta lievästä salakuljetuksesta annetut tuomiot ovat Suomessa harvinaisia. Lievästä salakuljetuksesta annetaan tilastokeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan Suomessa vuosittain vain muutamia tuomioita.¹⁰⁶

¹⁰³ Keski-Suomen käräjäoikeus 15.1.2015 R 14/227

¹⁰⁴ Koskela 2020, 187.

¹⁰⁵ Itä-Uudenmaan käräjäoikeus 9.2.2018 R 16/568

¹⁰⁶ Koskela 2020, 190.

7 Rikosprosessi eläimiin kohdistuvissa rikoksissa

Eläimeen kohdistuneessa rikoksessa eläintä pidetään objektina. Rikoksen teon on siis katsottu kohdistuneen esineeseen. Eläinsuojelurikoksissa eläin on suojan kohde, ja vastapuolena prosessissa on rikoksesta epäilty ja syyttäjä. Lisäksi prosessissa voi olla mukana eläimen omistaja asianomistajan roolissa. Mikäli rikoksesta epäillään eläimen omistajaa, on prosessissa vain kaksi osapuolta, rikoksesta epäilty ja syyttäjä. Syyttäjän tehtävänä ei ole varsinaisesti eläimen etujen ajaminen, vaan rikosoikeudellisen vastuun toteutuminen.¹⁰⁷

Eläinsuojelurikoksia käsitellään joko hallinto- tai rikosprosessissa, joskus myös molemmissa. Käsittely voi tapahtua eriaikaisesti, tai samanaikaisesti. Kumpi tahansa näistä prosesseista voi alkaa ensimmäisenä, riippuen siitä, kuka prosessin laittaa liikkeelle. Huoli eläimen kaltoin-kohtelusta tai hyvinvoinnista voi herätä joko yksittäisellä henkilöllä, tai viranomaisella. Epäilystä voidaan ilmoittaa joko eläinsuojeluviranomaiselle, jolloin asia siirtyy hallintomenettelyksi tai hallintoprosessiksi. Jos asiasta ilmoitetaan suoraan poliisille, tulee asiasta rikosprosessi. Toisinaan eläimen kaltoinkohtelu voi tulla esille viranomaisten omien toimenpiteiden yhteydessä, ja tällöin menetellään myös edellä mainitulla tavalla. On tärkeää erottaa eri menetelmät keskenään, jotta käytännön jatkotoimet ovat selkeät.¹⁰⁸

Helsingin poliisilaitoksella toimii Suomen ainoana poliisilaitoksena erillinen tutkintaryhmä, joka tutkii kaikki poliisilaitoksen alueella tapahtuvat eläimiin liittyvät rikokset. Muissa poliisilaitoksissa eläinsuojelurikokset tutkitaan millä tahansa osastolla.¹⁰⁹

7.1 Prosessin kulku

Hallintomenettelyssä eläinsuojeluviranomaisen tehtävänä on suorittaa harkintansa mukaan eläinsuojelutarkastus, kun hänelle tulee tieto mahdollisesta eläimen kaltoinkohtelusta. Eläinsuojeluviranomainen kuulee tarkastuksensa yhteydessä aina eläimen omistajaa tai haltijaa. Poikkeuksena kuitenkin on tilanteet, joissa eläinsuojeluviranomaisen on ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin. Tällaisissa tilanteissa eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi vain, jos tämä on viivytyksettä tavattavissa.

Tämän jälkeen eläinsuojeluviranomaisen tulee tehdä hallintopäätös. Hallintopäätöksestä on oikeus valittaa hallinto-oikeuteen, ja valituksen vireillepanon jälkeen alkaa hallintoprosessi.¹¹⁰ Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 111 § määrittää ennakkopäätösperus-

¹⁰⁷ Litvin 2022, 24.

¹⁰⁸ Koskela 2020, 31.

¹⁰⁹ Poliisi. Ympäristö- ja eläinrikokset.

¹¹⁰ Koskela 2020, 31.

teen, joka tarkoittaa, että hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain valitusluvan saatuaan. Valitusluvan perusteina on asiassa tapahtunut ilmeinen virhe, valitusluvalle on muu painava syy, tai asia koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallintotuomioistuimen päätöksestä. Hallinto-oikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta ei ole säädetty erikseen, vaan päätöksen täytäntöönpano tapahtuu tavallisen hallintosääntelyn nojalla¹¹¹.

Eläimeen kohdistuvassa rikosprosessissa poliisin tehtävänä on aloittaa esitutkinta poliisille tehdyn ilmoituksen perusteella. Jotta asia etenee esitutkinnassa, on oltava vahva epäily eläimen kaltoinkohtelusta, eläin on kuollut tai jouduttu lopettamaan. Eläimen lopettaminen voi tulla myös kysymykseen aivan rikosprosessin alkuvaiheessa. Tällöin poliisi voi saada apua virka-apua kunnaneläinlääkäriltä. Joissakin erityisissä tilanteissa myös yksityinen eläinlääkäri ammattia harjoittava voi olla velvollinen auttamaan poliisia. Yksityisellä eläinlääkärillä ei kuitenkaan ole velvollisuutta antaa poliisille virka-apua, virka-apu velvollisuus on poliisilain 9 luvun 2 §:n mukaan vain viranomaisella, jonka toimivaltaan kyseinen tehtävä kuuluu. Yksityisen eläinlääkäri ammattietikkaan kuitenkin kuuluu hädässä olevan eläimen auttaminen, jolloin eläinlääkäri ammattia harjoittavan tulee kuitenkin pyydettyä aina antaa poliisille apua, mikäli eläimellä on hätä.¹¹²

Poliisin suorittaman esitutkinnan jälkeen rikosprosessi etenee normaalin rikosprosessin lailla syyttäjälle syyteharkintaan. Esitutkinnan tai syyteharkinnan aikana eläinsuojelurikoksia tutkittaessa ei useinkaan kuulla asiantuntijoita. Asiantuntijat voisivat selvittää poliisille sekä syyttäjälle ja tuomioistuimelle oikeudenmukaisen rangaistuksen määräämistä ja mittaamista varten eläimelle todellisuudessa aiheutuneen kivun ja kärsimyksen määrän. Poliisien, syyttäjien tai tuomareiden koulutukseen ei kuulu eläinten hyvinvointiin liittyvää osaamista, eikä eläinsuojelurikosprosesseissa ole muutakaan eläinten hyvinvointikysymyksiin perehtynyttä asiantuntijajäsentä mukana. Tästä syystä eläimen kokema kärsimys ja kipu voidaan ymmärtää puutteellisesti, kun rikosprosessista puuttuu erityisosaamista edellyttävä eläinten näkökulma. Asiantuntijana voi toimia esimerkiksi eläinlääkäri, joka voi selvittää eläimen vamman ja sen syntyvän syy-yhteyttä.¹¹³

Syyttäjältä rikosprosessi jatkuu eteenpäin tuomioistuimeen, mikäli asiasta päätetään syyte nostaa. Syyttäjän nostettua syyte rikoksesta epäiltyä vastaan asia siirtyy käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Eläinsuojelurikoksista tuomiota annettaessa ongelmana on siis aiemmin kerrotun mukaisesti puutteellinen ymmärrys eläimen kokemasta kärsimyksestä ja kivusta. Tämä voi pahimmillaan johtaa siihen, että eläinsuojelurikoksesta ei tuomita rikoksesta epäiltyä ollen-

¹¹¹ Koskela 2020, 32.

¹¹² Koskela 2020, 34.

¹¹³ Litvin 2022, 24.

kaan, koska rikosmerkistön toteutuminen edellyttää, että eläimen kohtelu on aiheuttanut eläimelle tarpeetonta kärsimystä, kipua, tuskaan tai eläimen kohtelu on ollut julmaa. Jos rikosprosessissa osallisena olevien henkilöiden kenenkään koulutukseen ei kuulu eläinten hyvinvointiin liittyvä osaaminen, eikä asiantuntijoita käytetä prosessin aikana, voidaanko rangaistusta mitata ja antaa asianmukaisesti perustellen.¹¹⁴

Käräjäoikeus antaa asiasta tuomion, ja tuomiosta on mahdollisuus valittaa hovioikeuteen. Jos vastaaja on tuomittu rikoksesta lievempään tuomioon kuin kahdeksan kuukautta vankeutta, käräjäoikeuden tuomiosta valittamiseen tarvitaan jatkokäsittelylupa hovioikeuteen. Tuomion tyytymättömyyden ilmoittamisesta ja jatkokäsittelyluvasta määrätään oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 25 luvun 5 §. Hovioikeuden tuomiosta voi valittaa vielä korkeimpaan oikeuteen, mutta myös se edellyttää valituslupan saamista. Valituslupan saamisesta määrätään oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 2 §:ssä. Rikosprosessi päättyy rangaistuksen täytäntöönpanoon, joka voi olla sakkorangaistus tai ehdollinen- tai ehdoton vankeustuomio. Rangaistukseksi voidaan myös määrätä eläintenpitokielto, sekä menettämisseuraamus. Jos asiassa määrätään vastajalle eläintenpitokieltoa, siirtyy eläintenpitokiellon valvonta hallintomenettelyyn.¹¹⁵

7.2 Kantelu poliisin menettelystä eläinsuojelurikoksissa

Lokakuussa vuonna 2019 on tehty Suomen eläinsuojeluyhdistys ry:n toimesta verkkokysely virkaeläinlääkäreille. Kyselyn tarkoituksena oli saada tietoa, kuinka virkaeläinlääkärit näkevät Helsingin poliisin 2018 käyttöönotettaman eläinsuojelupoliisimallin, ja siihen liittyvien toimintatapojen tarpeen muualla Suomessa. Kyselyssä kartoitettiin myös virkaeläinlääkäreiden työssään kokeman voimattomuuden tunteen yleisyyttä, ja voisiko toimintamallin valtakunnallistamisella olla apua eläinlääkäreiden työssäjaksamiseen. Kyselyyn vastasi 119 eläinsuojeluvalvontaa virkansa puolesta tekevää eläinlääkäriä. Kyselyssä 71 prosenttia virkaeläinlääkäreistä arvioi, että oman paikkakunnan poliisi ei hallitse eläinsuojelulain säädöksiä vaaditulla tavalla.¹¹⁶

Suomen eläinsuojelu ry (jäljempänä SEY) on tehnyt 27.5.2020 kantelun eduskunnan oikeusasiamiehelle poliisin menettelystä eläinsuojelurikosten kirjaamisessa ja tutkinnassa. Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on antanut kantelusta päätöksen 10.12.2021 (EOAK/3971/2020).

¹¹⁴ Litvin 2022, 25.

¹¹⁵ Koskela 2020, 32.

¹¹⁶ SEY. Lahtinen, T. 2020.

SEY:n kantelun aiheena oli, että poliisi ei kirjaa kaikkia valvontaviranomaisten eläinsuojelulain 63 §:n perusteella tekemiä ilmoituksia. Niissä tapauksissa, jotka poliisi kirjaa, on havaittu puutteita. Kirjaamattomien juttujen vuoksi kriminaalipoliittinen päätöksenteko saa virheellistä tietoa eläinsuojelurikosten määrästä, ja rikosoikeudellinen vastuu sekä siihen liittyvä preventiivinen vastuu jää toteuttamatta. Ongelmia ilmenee SEY:n mukaan rikosnimikkeiden hallinnassa, esitutkinnan suorittamisessa esitutkintalain edellyttämässä laajuudessa, rikoshyödyn selvittämisessä sekä esitutkintojen kestossa. Heikkotasoiset esitutkinnat vaikuttavat rikosprosessin laatuun, johtuen osaksi siitä, että eläinsuojelurikosten tutkinta on poliisilaitostasolla keskitetty pääsääntöisesti erilaisiin perus- ja massarikostutkintaryhmiin, joilla ei katsota olevan riittävää osaamista eikä resursseja eläinsuojelurikosten asianmukaisesta tutkimisesta. Tämän lisäksi SEY on arvostellut Poliisihallitusta ohjeistuksien puutteesta koskien eläinsuojelurikoksia.¹¹⁷

SEY:n kantelun johdosta eduskunnan oikeusasiamies Jääskeläinen teki selvityksen, ja antoi asiasta lausunnon joulukuussa 2021. Yhteenvetona annetusta päätöksestä Jääskeläinen katsoi, että eläinsuojelurikoksia koskevien ilmoitusten kirjaamisten tilanne on ollut sillä hetkellä epätydyttävä. Se, että poliisissa jää ilmoituksia kirjaamatta, joissa ilmoittaja pitää tapahtumia rikoksena, on esitutkintalain vastaista. Tilanne tulisi korjata viipymättä, ja Poliisihallituksen tulisi huolehtia, että eläinsuojelulain 63 §:n nojalla tehdyt ilmoitukset kirjattaisiin yhdenmukaisesti esitutkintalain ja poliisin sisäisten ohjeiden mukaisesti poliisin tietojärjestelmän kaikissa poliisilaitoksissa. Eläinsuojelurikoksia koskevat rikokset, jotka jäävät kirjaamatta tarkoittaa, ettei rikosvastuu voi käytännössä toteutua.

Toimenpiteinä Poliisihallitukselle on esitetty, että toimenpiteisiin ryhdyttäisiin välittömästi. Eläinsuojelulain 63 §:n nojalla tehdyt ilmoitukset tulee kirjata yhdenmukaisesti kaikissa poliisilaitoksissa, ja lisäksi eläinsuojelurikoksia koskevaa koulutusta tulee lisätä. Jääskeläisen tekemä päätös on saatettu tiedoksi Poliisihallituksen, maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston, aluehallintovirastoille, kuin myös valtakunnansyyttäjän toimistoon. Poliisihallitukselta on pyydetty vastausta 31.5.2022 mennessä, mihin toimenpiteisiin Jääskeläisen tekemän päätöksen johdosta ryhdytään.¹¹⁸

8 Eläinten oikeudet kansainvälisesti

Tarkasteltaessa eläinten oikeuksia eri maissa, on ensimmäisenä otettava huomioon, miten oikeusjärjestelmät eroavat vertailtavissa maissa. Suomessa on käytössä säädösoikeudellinen juridinen järjestelmä. Tämä tarkoittaa oikeudellista järjestelmää, jossa kaikki tuomiot anne-

¹¹⁷ EOAK/3971/2020

¹¹⁸ EOAK/3971/2020

taan lainsäädäntövaltaa käyttävän, hallinnollisen elimen hyväksymän kirjoitetun lainsäädännön pohjalta. Useimpien demokraattisten maiden oikeusjärjestelmä on kolmiportainen: perustaso, keskitaso ja ylin taso. Perustasolla toimii käräjäoikeus, jonka päätökseen voi hakea muutosta hovioikeudesta. Korkein oikeus tekee viimeisen päätöksen asiaan. Lisäksi on olemassa eri alojen erikoistuomioistuimia.¹¹⁹

Anglosaksisten maiden oikeusjärjestelmät poikkeavat huomattavasti eurooppalaisesta. Kuitenkin myös niillekin on ominaista tuomioistuinten kolmiportainen hierarkia. Yhdysvaltain liittovaltion oikeusjärjestelmä on myös Suomen tapaan kolmiportainen riita- ja rikosasioissa. Liittovaltion oikeusjärjestelmän lisäksi Yhdysvalloissa on jokaisessa osavaltiossa omansa, eli 50 muuta oikeusjärjestelmää. Jokaisessa näissä on paljon vaihtelua, mutta yleensä jokaisessa on kolmiportainen tuomioistuinten hierarkia.¹²⁰

Eläinten esineasemaa haastava ilmeisin kehitys maailmalla on monien eri maiden lakikirjoihin lisätty maininta, ettei eläimiä lasketa enää esineiksi. Lakiuudistus on levinnyt ainakin jo saksankieliseen Eurooppaan ja Espanjaan. Maininta eläimen esineaseman muutoksesta löytyy jo ainakin Saksan, Itävallan ja Sveitsin siviililakikirjoista, samoin Espanjassa tullessa lakiuudistuksessa. Esimerkiksi Saksan BGB:n 90a §:ssä todetaan, etteivät eläimet ole esineitä. Eläimiä suojellaan erityisin laein. Niihin kuitenkin pätevät esineitä koskevat säännökset, ellei muuta ole päätetty. Ranskan Code civil -siviililakikirjassa taas todetaan eläinten olevan eläviä olentoja, joilla on tuntoisuus. Eläinten kuitenkin katsotaan olevan esineoikeudellisen sääntelyn kohteena, vaikka niitä suojellaankin.¹²¹

8.1 Yhdysvallat

Yhdysvalloissa noudatetaan eläinsuojelulakina Animal Welfare Act (AWA). Laki allekirjoitettiin laiksi 24. elokuuta 1966. Se on ainoa liittovaltion laki Yhdysvalloissa, joka säätelee eläinten kohtelua tutkimuksissa, opetuksessa, testauksessa, näyttelyissä, kuljetuksissa ja jälleenmyynnissä. AWA edellyttää, että tietyille kaupalliseen myyntiin kasvatetuille eläimille on tarjottava hoidon ja hoidon vähimmäisstandardit. AWA koskee pääasiassa eläintarhoissa pidettyjä ja laboratorioissa käytettyjä eläimiä sekä eläimiä, joita kasvatetaan kaupallisesti ja myydään kuten pentutehtaissa. Koirataistelut ja kukkotaistelut ovat myös kiellettyjä eläinsuojelulain nojalla. Lain täytäntöönpanosta vastaavat USDA, APHIS ja Animal Care. AWA:ta on muutettu useita kertoja sen alkuperäisen hyväksymisen jälkeen.¹²²

¹¹⁹ Lyytikäinen 2019, 1.

¹²⁰ Lyytikäinen 2019, 2.

¹²¹ Kurki 2020, 864.

¹²² USDA National Agricultural Library. Animal welfare act.

USA:ssa, Etelä-Kalifornian alioikeudessa vuonna 2012 käsiteltiin tapausta ”Tilikum et al v. Sea World Parks & Entertainment, Inc. et al”. Kyseisessä jutussa kantajina oli viisi miekkavalasta, ja vastaajana Sea World -akvaariopuisto. Tietävästi kyseessä on ollut ensimmäinen kerta, kun USA:n liittovaltion tuomioistuin on hyväksynyt käsittelyyn jutun, jossa kantajana on ollut muu kuin ihminen. Kyseisessä jutussa miekkavalaita edusti eläinsuojelujärjestö PETA, joka vaati vesipuistoa vapauttamaan vankeudessa elävät miekkavalaat. Eläinsuojelujärjestö vetosi Yhdysvaltain perustuslain 13. pykälän muutokseen. Kyseinen pykälä kieltää orjuuden ja pakko-työn. Eläinsuojelujärjestön asianajaja oli perustellut oikeudessa kannetta, että älykkyytensä vuoksi miekkavalaat kärsivät vankeudesta samalla tavoin kuin ihmiset.

Oikeus pohti laajasti, koskeeko kyseinen lainkohta myös eläimiä, mutta lopputuloksena oli päätös, että pykälä koskee vain ihmisiä.¹²³

8.2 Sveitsi

Sveitsin perustuslaissa mainitaan eläinten suojelu useassa yhteydessä; muun muassa Sveitsin perustuslain 80 artikla koskee eläinten suojelua. Artikla 80 antaa liittovaltiolle toimivallan antaa eläinsuojelulainsäädäntöä. Sveitsin perustuslaissa mainitaan eläinten suojelu useassa kohdassa. Sveitsin perustuslain 80 artikla koskee eläinten suojelua. Artikla 80 antaa liittovaltiolle toimivallan antaa eläinsuojelulainsäädäntöä. Sveitsin perustuslaki sisältää 80 artiklan ohella ainutlaatuisen kirjauksen; perustuslain 120 artiklan 2 kohdan mukaan liittovaltio ottaa huomioon ”elävän olennon arvokkuuden”. 120 artikla koskee kokonaisuudessaan ennen kaikkea geeniteknologiaa. Sveitsin korkein oikeus on kuitenkin katsonut, että elävän olennon arvokkuus on laajempi periaate, jonka soveltamisala ei tule rajoittua ainoastaan geeniteknologiaan. Sveitsin eläinsuojelulain 3 artiklassa konkrätisoidaan eläinten arvokkuutta. Artiklassa 3, 1 kohdan a alakohdan mukaan arvokkuutta loukkaa eläimen kuormittaminen, jollei tätä voida oikeuttaa painavammilla intresseillä.¹²⁴

Sveitsissä on myös oma eläinsuojelulaki tierschutzgesetz (TSchG). Lain ensimmäisen luvun 1 § mukaan lain tarkoituksena on suojella eläimiä ja edesauttaa niiden hyvinvointia. Eläinsuojelulain 2 §:n mukaan eläinsuojelulaki koskee selkärangaisia eläimiä, ja Sveitsin liittoneuvostolla on oikeus määrittää, missä määrin selkärangattomille eläimille eläinsuojelulakia voidaan noudattaa. Määritelmä perustuu tieteelliseen tietoon selkärangattomien herkkyydestä.

Sveitsin eläinsuojelulaissa määrätään eläinsuojelurikosten rangaistuksista luvussa 5. Eläinsuojelurikoksista voidaan tuomita sakkorangaistukseen tai enintään kolme vuotta vankeutta.

¹²³ United States distric court Southern District of California. Case NO. 11cv2476 JM(WMC)

¹²⁴ Kurki 2020, 866.

Eläinsuojelurikokset määrittivät Sveitsin eläinsuojelulain mukaan melko samalla tavalla kuin suomessakin: rangaistuksen voi saada eläimen pahoinpitelystä, hoidon laiminlyönnistä, eläimen tarpeettomasta ylikuormittamisesta, kiduttamisesta tai tappamalla.¹²⁵

Sveitsissä eläimillä ei ole subjektiivisia oikeuksia, mutta Sveitsissä, Zürichin kantonissa, Antoine François Goetschel on perustanut kansainvälisen Global Animal Law GAL yhdistyksen. Yhdistys on erikoistunut eläinsuojelulakiin ja eläinten etiikkaan, ihmisten ja eläinten välisiin suhteisiin liittyviin oikeudellisiin kysymyksiin paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Yhdistys pyrkii olemaan maailmanlaajuisesti edelläkävijä eläinten terveyden ja suojelun alalla lain kautta. Yhdistys toimii eräänlaisena syyttäjänä eläimiä koskevissa rikosasioissa.¹²⁶

Esimerkki Sveitsissä annetusta eläinsuojelurikoksesta, jossa kohteena on ollut korkeimmalla mahdollisella tasolla esteratsastuksessa kilpaillut urheiluhevonen:

Sveitsiläinen esteratsastaja kohteli hevosiaan toistuvasti huonosti aiheuttaen niille kipua ja vammoja hakkaamalla, piiskaamalla ja käyttämällä hevosillaan ratsastaessaan kiellettyjä välineitä tuottaakseen hevoselle kipua. Tarkoituksena kivun tuottamisessa niin sanotusti ”sparrata” hevosta kotona harjoituksissa, jotta kilpailutilanteissa hevonen yltäisi parempiin suorituksiin, eli hyppäisi esteitä koskematta puomeihin ja pudottamatta niitä. Willisaun piirioikeus tuomitsi ratsastajan useista eläinsuojelurikoksista sakkorangaistukseen, jonka suuruus oli 90 päiväsakkoa. Maksettavaksi hänelle tuli 3.600 Sveitsin frangia. Ratsastaja valitti tuomiostaan toiseen oikeusasteeseen, Luzernin kärjäoikeuteen, joka piti ratsastajalle annetun tuomion sellaisenaan.¹²⁷ Ratsastaja valitti vielä korkeimpaan oikeusasteeseen. Korkein oikeusaste hylkäsi osittain ratsastajalle annetun tuomion syyttäjän laatiman haasteen puutteellisuuden vuoksi, ja määräsi Luzernin kantonin maksamaan ratsastajalle 1000 frangia korvauksia oikeuskäsittelystä aiheutuneesta haitasta.¹²⁸

8.3 Espanja

Espanjassa eläinten oikeudet ovat olleet kaikista EU-maista aivan häntäpäässä. Espanjassa on ollut tapana, että metsästyskauden päätteeksi metsästäjä hylkää tai tappaa oman metsästyskoiransa. Koiria on pidetty kertakäyttöesineinä, ja niistä on hankkiuduttu eroon mitä julmim-

¹²⁵ Sveitsin eläinsuojelulaki.

¹²⁶ Global Animal Law Gal Association. Animal protection. 2019.

¹²⁷ Tierquälerei: Springreiter Estermann kommt mit Rekurs nicht durch.

¹²⁸ Springreiter kommt vor Bezirksgericht.

milla keinoilla. Espanjalaisia metsästyskoiria, galgoja ja podencoja, on tapettu arvioiden mukaan vuosittain yhteensä jopa 100 000. Metsästyskoiria on tapettu muun muassa hirttämällä, kivittämällä, myrkyttämällä tai hukuttamalla kaivoon. Metsästäjät ovat uskoneet, että mitä kivuliaammin koita kuolee, sitä enemmän se tuottaa onnea seuraavalle metsästyskaudelle. Vaikka osa metsästyskoirista merkitään tunnistetiedoilla sirun tai tatuoinnin avulla, voidaan tapetuilta koirilta leikata korvat, tai kaivaa siru ulos, jotta ei voida selvittää, kuka koiran on aikaisemmin omistanut.¹²⁹

Espanjassa ei ole kansallista eläinsuojelulakia. Espanjassa jokaisella 17 itsehallintoalueella on omat eläinsuojelusäännökset. Espanjan hallitus kuitenkin hyväksyi vuoden 2022 alussa lakiesityksen rikoslain muutoksesta koskien eläinten oikeuksia ja hyvinvointia. Lakiesityksellä on tarkoitus vähentää eläimiin kohdistuvaa väkivaltaa, ja nostaa eläimiin kohdistuvien rikosten rangaistuksia. Valitettavasti härkätaistelut on jätetty lakiesityksen ulkopuolelle. Lakiesitys on edustajainhuoneen tutkittavana ja läpi mennessään laki tulee voimaan vuonna 2023.¹³⁰

Lakiesityksen tavoitteena on yhtenäistää eläinsuojelulainsäädäntöä ja luoda yhteiset velvoitteet kaikille kansalaisille, jotka omistavat tai ovat vastuussa lemmikki- tai villieläimistä vankeudessa heidän asuinpaikastaan riippumatta sekä yhtenäiset kriteerit hylättyjen, kadonneiden, kodittomien tai kaupunkieläinten kohtelusta. Lakiesityksen mukaan koiran saisi jättää yksin enimmillään 24 tunnin ajaksi. Muita eläimiä, kuten kissoja, ei saisi jättää yksin kolmea päivää pidemmäksi ajaksi. Lakimuutos kieltäisi eläinten jatkuvan pitämisen kodin ulkopuolella. Jos eläin katoaa, olisi siitä ilmoitettava 48 tunnin kuluessa. Mikäli ilmoitusta ei tee, eläimen hylkäämisestä voi saada jopa 100 000 euron sakot.

Lisäksi lakiesitys kieltäisi koko maassa järjestetyt eläintappelut. Laki rajoittaisi myös sirkusten toimintaa; laki kieltäisi villieläinten, kuten tiikereiden ja leijonien esittelyn. Härkätaisteluihin laki ei puutu.

Lakiesityksessä tullaan määrittelemään tarkemmin mitä on eläimen kaltoinkohtelu; tämä tulee mahdollistamaan tuomion antamisen erilaisissa tapauksissa. Kaltoinkohtelua tullaan tarkentamaan muun muassa, mikäli eläin tarvitsee kaltoinkohtelun jälkeen eläinlääkärin hoitoa, voi rangaistukseksi tulla korkeintaan 18 kuukautta, kun samasta on ennen tuomittu kolmesta kuukaudesta vuoteen vankeutta. Tuomio voidaan määrätä myös yhdyskuntapalveluna.

Lakiuudistuksessa eläimen kuoliaaksi pahoinpitelystä voi tulevaisuudessa saada jopa kahden vuoden vankeusrangaistuksen entisen kuuden - 18 kuukauden vankilatuomion sijasta. Tämän lisäksi tuomitulle tullaan kieltämään kaikenlainen yritystoiminta eläinten parissa, samoin

¹²⁹ Yle Uutiset artikkeli 2017. Koirat, jotka eivät ole edes yhden luodin arvoisia - espanjalaisia koiria hirtetään ja poltetaan elävältä.

¹³⁰ Referencia del Consejo de Ministros 2022

lemmikin omistaminen tai sellaisen kanssa asuminen korkeintaan seuraavan viiden vuoden ajalta. Aikaisemmin Espanjassa maksimi eläintenpitokiellolle on ollut neljä vuotta.¹³¹

Lakimuutoksessa uutena tulee pakollinen koiranomistajan kurssi, joka helpottaa eläimen vastuullista omistamista. Koirasta ja tämän omistajasta kerätään jatkossa tiedot keskusrekisteriin, ja vain hyväksytyt ja rekisteröidyt ammattilaiset voivat toimia koiranpentujen kasvattajina. Lisäksi lakiesityksessä määrätään metsästyskoirista. Tulevaisuudessa kaikki metsästyskoirat tulisi rekisteröidä seuraeläinrekisteriin, ja liitettävä myös haltijansa metsästyslupa. Lakiesityksessä määrätään myös metsästyskoirien steriloinnista, mikäli koiria pidetään kodin ulkopuolella, tai niillä voi olla hallitsematon yhteys muihin koiriin.¹³²

9 Yhteenveto

Eläin katsotaan suomen lainsäädännössä varallisuus oikeudelliseksi, esineeseen verrattavaksi objektiksi. Eläimellä ei ole juridisia oikeuksia, mutta eläintä suojelee eläinsuojelulaki. Paljon saisi tapahtua eri lainsäädäntöihin, jotta eläimelle pystyttäisiin antamaan juridisesti oikeussubjektin rooli Suomessa. Tämä vaatisi muun muassa perustuslakiin muutoksia. Tämän ei kuitenkaan tulisi olla mahdotonta, koska muualla maailmassa eläin on jo saavuttanut juridiset oikeudet, eikä se ole enää esineeseen verrattava esine.

Suomessa eläinsuojelulaki on peräisin vuodelta 1996. Eläinsuojelulain tarkoituksena on turvata eläinten hyvinvointi ja hyvä kohtelu, suojata eläintä kärsimykseltä, tuskalta ja kivulta sekä edistää eläinten terveyttä. Eläinsuojelulainsäädäntö Suomessa koostuu eläinsuojelulaista ja sen lisäksi eri asetuksista ja säädöksistä. Näillä pyritään mahdollisimman kattavasti tarkentamaan mikä eläinten pidossa on sallittua ja mikä ei.

Eläinsuojelulaki valvotaan viranomaisvoimin. Laissa on säädetty viranomaiset, jotka saavat suorittaa eläinsuojeluvalvontaa ja tehdä eläinsuojeluvalvontaan tarvittavia toimenpiteitä. Eläinsuojeluviranomaisten lisäksi Suomessa on erilaisia eläinsuojelujärjestöjä, jotka vapaaehtoisvoimin pyrkivät suojelemaan eläimiä, ja parantamaan eläinten oikeuksia.

Eläimiin kohdistuneet rikokset jaotellaan teon vakavuuden perusteella eläinsuojelirikkomukseksi, lieväksi-, perusmuotoiseksi- tai törkeäksi eläinsuojelurikokseksi. Lain mukaan teoista rangaistaan sakkorangaistuksella tai enimmillään neljän vuoden vankeustuomiolla. Eläimiin kohdistuneiden rikosten yhteydessä tekijä voidaan tuomita myös eläintenpitokieltoon, tai menettämisseuraamuksella menettämään eläimensä valtiolle. Eläintenpitokiellon rikkominen

¹³¹ Europapress 2022.

¹³² Referencia del Consejo de Ministros 2022

on rangaistava teko, mutta Suomessa sitä ei kuitenkaan valvota kovinkaan tarkasti, koska valvontaa ei ole kirjattu lakiin.

Rangaistukset, joita eläinsuojelurikoksista tuomitaan Suomessa, ovat hyvin pieniä. Yleisimmin eläinsuojelurikoksesta tuomitaan sakkorangaistukseen, tai muutaman kuukauden mittaiseen ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Tuomioiden yhteydessä eläintenpitokieltoa tuomitaan melko vähän ja lyhyitä aikoja. On kritisoitu, että suomessa käräjäoikeuksilla ei ole yhteneväistä tuomitsemistapaa eläinsuojelurikoksiin. Lisäksi, koska eläinsuojelurikoksia ei päädy tuomioistuimeen asti kovinkaan usein, ei niistä osata tai uskalleta antaa tarpeeksi kovia tuomioita.

Kiinnostus eläinten hyvinvoinnista on Suomessa kasvanut, ja eläinsuojelusta on alettu uutoimaan enenevässä määrin. Covid-19 pandemia vaikutti radikaalisti lemmikkieläinten määrän kasvuun, ja ilmiön seuraukset pandemian loppuessa ovatkin alkaneet pikkuhiljaa näkymään vuonna 2022 negatiivisessa mielessä: lemmikkieläimillä on alettu havaitsemaan paljon häiriökäyttäytymistä ihmisten palatessa etätöistä työpaikoilleen. Eläinsuojeluyhdistykset ovat ääriään myöden täynnä eläimiä, joista halutaan eroon, koska ihmisillä ei olekaan enää aikaa niille. Lisäksi kissoja vapautetaan luontoon suuria määriä, kun niitä ei haluta enää perheissä pitää.

Eläinsuojelulakiin on yritetty saada muutosta jo useiden vuosien ajan. Lakiuudistus on eduskunnalla käsiteltävänä, ja odotettavissa on, että vuonna 2023 eläinten hyvinvointilaki tulisi voimaan, ja mahdollistaisiin näin eläimille paremmat oikeudet. Tulevaisuus kuitenkin näyttää, miten eläinsuojelulain uudistus tulee käytännössä toteutumaan, ja millaisia vaikutuksia sillä tulee olemaan eläinten hyvinvointiin ja sen edistämiseen yhteiskunnassamme.

10 Johtopäätökset

Ihmisten kiinnostus eläinten hyvinvoinnista ja eläinsuojelusta on nousussa Suomessa ja muualla maailmassa. Tämä vaikuttaa siihen, että eläinten oikeudelliseen asemaan on alettu kiinnittää enemmän huomiota, ja Suomessa vireillä oleva lakiuudistus on ajamassa eläinten asemaa parempaan suuntaan. Tieteellisiä tutkimuksia tehdään entistä enemmän eläimeen kohdistuvan tunnearvon kasvaessa.

Eläinoikeudenalaa ei ole vielä tutkittu paljoa, jonka vuoksi kyseisestä oikeudenalasta ei ole paljoa oikeuskirjallisuutta saatavilla, ja tämä hankaloitti hieman tämän opinnäytetyön kirjoittamista. Tulevaisuudessa oikeudenalan kasvaessa tulee kirjallisuutta löytymään varmasti lisää.

Opinnäytetyötä tehdessä luin paljon oikeuden antamia tuomioita eri asteisista eläinsuojelurikoksista. Niistä huomaa selkeää ristiriitaa; eri käräjäoikeuksilla ei ole selkeää linjaa siitä, millaisia tuomioita rikoksen tehneelle henkilölle tulisi tuomita. Samanlaisesta rikoksesta on voitu antaa toisessa oikeudessa sakkorangaistus, ja jossakin vain lyhytaikainen eläintenpito-kielto. Myöskin törkeysluokitusta tulisi käyttää paremmin hyväksi. Tällä hetkellä törkeästä eläinsuojelurikoksesta annetaan tuomioita vain erittäin harvoin, vaikka teko olisi eläintä kohtaan tehtykin erittäin julmalla ja raa'alla tavalla.

Rikosprosessin aikana tulisi myös käyttää enemmän asiantuntijoita hyödyksi. Asiantuntijoiden käyttö helpottaisi esitutkintaviranomaisten, syyttäjän sekä tuomioistuimen työtä ymmärtämään eläimen kokemaa kärsimystä mahdollisesti eri tavalla. Tulevaisuudessa myös poliisien, syyttäjien sekä tuomioistuimen tulisi saada lisää koulutusta eläimeen kohdistuvissa rikoksissa, miten eläinsuojelurikoksien rangaistuksia tulisi Suomessa yhtenäistää.

Koska tällä opinnäytetyöllä ei ollut toimeksiantajaa, vaan työn toteutus oli oikeusdogmaattinen tutkimus, sain kerättyä työhön tämänhetkisen lainsäädännön ja lakiuudistuksen tiiviiseen muotoon. Myös oikeustapauksia löytyi kattavasti eri rikoksista, joiden avulla selkeytettiin lukijalle millaisia tuomioita, ja kenelle eläinsuojelurikoksista annetaan.

Lähteet

Kirjallisuus ja artikkelit

Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki: Yleisen oikeustieteen julkaisuja.

Hirvonen, A. 2012. Oikeuden ja lainkäytön teoria. Helsinki: Forum Iuris

Koskela, T. 2019. Törkeä eläinsuojelurikos - vai onko. Referee-artikkeli. Edilex 2019/19. Julkaistu 31.5.2019.

Koskela, T & Rantaeskola, T. 2020. Eläin rikoksen kohteena. Helsinki: Warelia

Kurki, V. 2018. Ei vain oikeuskelpoisuutta - oikeussubjektikäsityksemme ongelma ja uudelleenarviointia. Lakimies 5/2018.

Kurki, V. 2020. Onko eläin esine? Eläimen oikeudellisesta asemasta. Lakimies 6/2020.

Kurki, V. 2012. Tarvitaanko eläinten oikeuksia? Eläinten oikeussubjektiviteetin mahdollisuus ja hyödyt. Pro gradu-tutkielma. Julkaistu Edilexissä 2012.

Kurki, V. 2013. Voiko eläin olla oikeussubjekti. Lakimies 3/2013.

Litvin, L. 2022. Eläinten perusoikeudet ja rikosoikeus - miten eläinten perusoikeudet muuttasivat rikosoikeuden nykytilaa. Maisteritutkielma. Julkaistu Edilexissä 14.1.2022.

Virallislähteet

Euroopan unionin neuvoston direktiivi tuotantoeläinten suojelusta. Annettu 20 päivänä heinäkuuta 1986. 86/609/EEY.

Hallituksen esitys Eduskunnalle rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen käsitettäväksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi. HE 94/1993 vp.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta ja eläintenpitokielto-rekisteristä sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta. HE 97/2010 vp.

Hallituksen esitys Eduskunnalle oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä ja yleistä järjestystä vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi. HE 6/1997 vp.

Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta. LA 51/2020 vp

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista (245/2015)

Valtioneuvoston asetus koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta (674/2010)

Muut lähteet.

Aluehallintovirasto. Eläinsuojelu. Viitattu 21.5.2022.

<https://avi.fi/asioi/henkiloasiakas/valvonta-ja-kantelut/elaimet/elainsuojelu>

Animalia. Eläinkokeet on pyrittävä lopettamaan. Luettu 13.3.2022.

<https://animalia.fi/elainten-oikeudet/elainkokeet/>

Edilex. Kahden hevosen huolenpidon myrskyisän laivamatkan aikana laiminlyönyt mies tuomittiin eläinsuojelurikoksesta ja eläinkuljetusrikkomuksesta 60 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen - hovioikeus korotti toisen kuolleen hevosen arvon 15.000 eurosta 30.000 euroksi.

<https://www-edilex-fi.nelli.laurea.fi/uutiset/74947>

Eläinten hyvinvointikeskus EHK. Kauppinen, T. 2020. Tuotantokani vaatii osaavan hoitajan.

<https://www.elaintieto.fi/blogi/tuotantokani-vaatii-osaavan-hoitajan/>

Europapress. 18.2.2022. El Gobierno aprueba el proyecto de ley de protección, derechos y bienestar animal, que eleva penas por maltrato.

<https://www.europapress.es/sociedad/medio-ambiente-00647/noticia-gobierno-aprueba-proyecto-ley-proteccion-derechos-bienestar-animal-eleva-penas-maltrato-20220218131607.html>

Global Animal Law Gal Association. Animal protection. 2019.

<https://www.globalanimallaw.org/media/2019/10/gal-in-the-animal-voice.html>

Kanton Luzern. 2019. Springreiter kommt vor Bezirksgericht.

https://news.lu.ch/html_mail.jsp?id=0&email=newsletter.lu.ch&mailref=000fdoy000fru0000000000000bzn6zwq

Lyytikäinen, E. 2019. Oikeusjärjestelmästä toiseen. Kielikello, viitattu 21.5.2022.

<https://www.kielikello.fi/-/oikeusjarjestelmasta-toiseen>

Maa- ja metsätalousministeriö. Eläinten hyvinvointilain valmistelu. MMM051:00/2020.

<https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM051:00/2020>

Oikeusrekisterikeskus. Eläintenpitokieltorekisteri.

<https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/palvelut/elaintenpitokieltorekisteri.html>

Pikkarainen, E. 2019. Mies puukotti poliisikoiraa Vihdissä. Helsingin Sanomien artikkeli.
<https://www.hs.fi/paivanlehti/29122019/art-2000006356520.html>

Poliisi. Ympäristö- ja eläinrikokset. <https://poliisi.fi/ymparisto-ja-elainrikokset>

Referencia del Consejo de Ministros. 2022.

https://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/referencias/Paginas/2022/refc20220218_correcci%C3%B3n.aspx

Ruokavirasto. Eläinsuojeluasiamies. Viitattu 21.5.2022. <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/mika-on-ruokavirasto/elainsuojeluasiamies/>

Ruokavirasto. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa. Viitattu 21.5.2022.

<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-hyvinvointi/elainsuojelun-valvonta/elainsuojeluviranomaiset-suomessa/>

Ruokavirasto. Eläintenpitokieltorekisteri. Viitattu 2.4.2022.

<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-hyvinvointi/elainsuojelun-valvonta/elaintenpitokieltorekisteri/>

Suomen eläinsuojelu. Eläinsuojeluneuvoja. Viitattu 21.5.2022. <https://sey.fi/suojelemme-elaimia/neuvojatoiminta/>

SEY Selvitys eläinsuojelupoliisin tarpeesta - virkaeläinlääkäreiden näkökulma. Lahtinen, T. 2020. https://sey.fi/wp-content/uploads/2020/02/RAPORTTI-FINAL-10.2.2020_Edit-13.2-2.pdf

SRF. 2021. Tierquälerei: Springreiter Estermann kommt mit Rekurs nicht durch.

<https://www.srf.ch/sport/mehr-sport/weitere-sport-news-des-tages-tierquaelerei-springreiter-estermann-kommt-mit-rekurs-nicht-durch>

Suomen eläinsuojelu ry. Lahtinen, T. 2020. Selvitys eläinsuojelupoliisin tarpeesta - Virkaeläinlääkäreiden näkökulma. https://sey.fi/wp-content/uploads/2020/02/RAPORTTI-FINAL-10.2.2020_Edit-13.2-2.pdf

USDA National Agricultural Library. Animal Welfare Act. <https://www.nal.usda.gov/animal-health-and-welfare/animal-welfare-act>

Vuohelainen, A. 2018. Koira viranomaiskäytössä. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 1.5.2022.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/143721/Vuohelainen_Anne.pdf?sequence=1

Yle. Koirat, jotka eivät ole edes yhdenluodin arvoisia - espanjalaisia koiria hirtetään ja poltetaan elävältä. Yle artikkeli. 2017. <https://yle.fi/uutiset/3-9696013>

Yle MOT. 4.4.2022. Kaltoin kohdellut. <https://yle.fi/uutiset/3-12360893>

YLE uutiset. Eläinsuojeluasiamies Saara Kupsalan haastattelu. Viitattu 2.4.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-11538852>.

YLE uutiset. Jäntti & Hintikka 2018. Makkaran myynnin romahduttanut ohjelma, eläinten oloja parantanut kirja - media on järjestellyt elintarviketeollisuutta usein, kulutustottumuksia harvemmin. <https://yle.fi/uutiset/3-10170259>

Oikeuskäytäntö

Eduskunnan oikeusasiamies. Päättös. Kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle poliisin menettelystä eläinsuojelurikosten kirjaamisessa ja tutkinnassa. <https://sey.fi/wp-content/uploads/2021/12/EOAK-3971-2020-PAATOS.pdf>

Helsingin hovioikeuden tuomio 4.3.2022 22/109107. Asianro R19/1895

Helsingin käräjäoikeuden tuomio 05.06.2019 nro 125750

Itä-Suomen hovioikeuden tuomio 21.5.2019 R 19/376 nro 123046

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomio 9.2.2018 R 16/568 nro 18/105949

Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomio 18.12.2012 R 12/1137 nro 12/3858

Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomio 4.11.2014 R 14/2084

Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomio 15.1.2015 R 14/227 nro 15/101900

Oulun käräjäoikeuden tuomio 8.11.2013 R 12/2699

Pirkanmaan käräjäoikeuden tuomio 17.6.2016 R 16/2525 nro 16/126390

Pirkanmaan käräjäoikeuden tuomio 7.9.2016 R 16/2794 nro 16/135866

Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomio 16.12.2016 R 16/1008 nro 16/152783

Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden tuomio 5.12.2017 R 17/1286 nro 17/150082.

Sveitsin eläinsuojelulaki: Tierschutzgesetz 455 (TSchG). <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2008/414/de>

Turun hovioikeus tuomio 5.2.2019 R 18/710 nro 19/105168

United States Distric court Southern District of California. Case NO. 11cv2476 JM(WMC).
<https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/california/casdce/3:2011cv02476/367426/32/>

Kuviot

Kuvio 1: Eläinsuojelutapaukset käräjäoikeuksissa vuosina 2017-2022.	25
--	----